

Aan:
de voorzitter en leden van
Provinciale Staten van Drenthe

Assen, 8 juni 2023
Ons kenmerk 23/1.3/2023000777
Behandeld door team Bestuur en Concernzaken
Onderwerp: Jaarstukken 2022 en 1e Kwartaalrapportage 2023 van Groningen
Airport Eelde NV
Status: Ter informatie

Geachte voorzitter/leden,

Met deze brief informeren wij u over de uitkomsten van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AvA) van Groningen Airport Eelde (GAE), die op 7 juni 2023 is gehouden. Ook sturen wij u de rapportage over het eerste kwartaal 2023, die ons ter kennisgeving is toegezonden. Op 8 december 2022 hebt u reeds de Exploitatie- en investeringsbegroting voor het jaar 2023 van ons ontvangen, in lijn met de afspraak die met u is gemaakt in het kader van de sturing op verbonden partijen.

In deze AvA hebben de aandeelhouders de definitieve Jaarrekening 2022 vastgesteld en decharge verleend aan de directie voor het gevoerde beleid en decharge verleend aan de Raad van Commissarissen voor het gehouden toezicht.

Jaarrekening 2022

De Jaarrekening is voorzien van een controleverklaring met het oordeel dat de Jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van het vermogen en het resultaat 2022. Het netto-exploitatieresultaat (na belastingen) over 2022 bedraagt € 43.669,-- positief. Het brutoresultaat (voor belastingen) over 2022 bedraagt € 281.415,-- negatief, bij een begroot resultaat van € 1.371.000,-- negatief. Dat het saldo na belastingen positief is, komt door een dotatie aan de actieve belastinglatentie vanuit de verschillen tussen de fiscale en commerciële waardering van de materiële vaste activa en bovendien heeft in 2022 ook herwaardering van de bestaande latentie plaatsgevonden als gevolg van een stijging van het tarief van de vennootschapsbelasting van 15% naar 19%. Deze herwaardering van de fiscale latentie, levert per saldo een positief belastingresultaat over 2022 op wat resulteert in een positief netto-exploitatieresultaat.

Zowel de baten als de lasten wijken flink af van de begrote bedragen van 2022 en de realisatiecijfers van 2021. Het passagiersverkeer is belangrijk voor de opbrengsten van de luchthaven. De forse toename van dit verkeer was dan ook de drijvende kracht achter de stijging van de opbrengsten in 2022. De totale bedrijfsopbrengsten namen toe met 73% tot € 4 miljoen. De havengelden bedragen 71% van de opbrengsten en namen met 93% toe tot bijna € 2,9 miljoen. Het lastenniveau van 2022 lag met € 4,3 miljoen 30% hoger dan in het voorgaande jaar. Deze stijging werd voornamelijk veroorzaakt door deels wegvallende Coronasteun (NOW-regelingen) die in 2020 en 2021 in de personeelskosten zijn verwerkt. Groningen Airport Eelde heeft een beroep op alle NOW-regelingen gedaan, nadat de luchthaven hard werd geraakt door het vrijwel stilvallen van het passagiersverkeer. In 2022 bestond deze regeling alleen nog in de eerste drie maanden van het jaar, er is € 217.839,- aan steun ontvangen terwijl deze steun in 2021 nog ruim € 1 miljoen was. De NOW-bijdrage van het Rijk was voor 2022 overigens niet begroot.

In het jaarverslag staan onder risico's geen zaken genoemd die niet eerder bekend waren. Het belangrijkste financiële risico voor GAE wordt gevormd door het commerciële risico en de continuïteit van subsidies en bijdragen. Het grootste onzekerheidsrisico was de coronacrisis. Het wegvallen van lijndiensten en de voortdurende discussie over de NOW-regeling zijn daarmee eind 2022 de enige nog zichtbare gevolgen van de coronacrisis voor Groningen Airport Eelde. Een positief risico betreft de definitieve compensatie van de NOW-regelingen ten aanzien van de interpretatie tot het omzetbegrip van de NOW-regelingen. Op basis van de uitspraak op een bij het UWV ingediend bezwaar in 2022, is uit prudentie de vordering op het UWV afgewaardeerd. Tegen de uitspraak van het UWV is beroep aangetekend bij de bestuursrechter. Het meningsverschil gaat om een totaal bedrag van € 917.300,- dat nog gevorderd kan worden indien de bestuursrechter Groningen Airport Eelde in het gelijk stelt. Deze potentiële vordering is hangende de behandeling van het beroep niet in de balans opgenomen.

1e Kwartaalrapportage 2023 Groningen Airport Eelde

Ter kennisgeving is een rapportage over het eerste kwartaal ontvangen. Wij sturen u deze rapportage toe om u te informeren over de commerciële en financiële stand van zaken van GAE NV.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,

, voorzitter

, secretaris

Bijlagen:

1. Jaarrekening 2022 GAE
2. Brief GAE Rapportage 1e kwartaal 2023

mb/coll.

Jaarverslag 2022

Groningen Airport Eelde
Luchthaven van het Noorden

Inhoudsopgave

3	Luchthaven in transitie
4	Kerncijfers
5	Raad van Commissarissen
7	Directie en Aandeelhouders
8	Bericht van de Raad van Commissarissen
10	Bestuursverslag
40	Jaarrekening 2022
67	Overige gegevens

Colofon

Fotografie
Groningen Airport Eelde

Vormgeving
Groningen Airport Eelde

Copyright © 2023 Groningen Airport Eelde

Telefoon: 050 – 309 70 70

Groningen Airport Eelde NV
Machlaan 14a
9761TK Eelde

Postbus 50
9765 ZH Paterswolde

KvK: 04049842

E-mail: info@gae.nl

Luchthaven in transitie

Groningen Airport Eelde is al meer dan 90 jaar de luchthaven van Noord-Nederland: een internationale luchthaven met zowel een maatschappelijke als economische rol voor de regio en op nationaal niveau. Luchtvaart, en zo ook Groningen Airport Eelde, is de komende jaren volop in transitie naar een duurzame toekomst. Groningen Airport Eelde heeft dan ook een stevige ambitie om zich te ontwikkelen tot 'GRQ Hydrogen Valley airport', aansluitend op regionale plannen in het kader van de energietransitie.

Doelstelling en kernactiviteiten

Groningen Airport Eelde is een van de vijf Nederlandse luchthavens van nationale betekenis. Dat betekent dat het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat het bevoegd gezag vertegenwoordigt, dat er luchtverkeersleiding, Douane en Marechaussee aanwezig zijn en dat er internationale commerciële passagiers- en vrachtluchten mogen worden afgehandeld. Vanwege het maatschappelijk en economisch belang is Groningen Airport Eelde door het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat aangewezen als "regionale luchthaven van nationale betekenis".

De belangrijkste taak van de luchthaven is het bieden van veilige luchthaveninfrastructuur en afhandeling van maatschappelijke vluchten, de commerciële luchtvaart, lesverkeer en de kleine luchtvaart (general aviation). Groningen Airport Eelde is de vestigingsplaats voor meer dan 50 bedrijven, waaronder twee vliegscholen, een afhandelingsbedrijf, een luchtfotografiebedrijf, een dealer van vliegtuigen en onderhoudsbedrijf, meerdere reisorganisaties en een restaurant. Daarnaast staan op het terrein meerdere bedrijfsverzamelgebouwen waarin MKB-bedrijven zijn gevestigd, veelal met een focus op innovatie en duurzaamheid. Ook is een aantal kennisinstellingen op de luchthaven gevestigd, en heeft zij de ambitie om een Airport Campus te vormen. In totaal werken er bijna 400 FTE op het luchthaventerrein. De luchthaven gaat haar rol als vestigingsplaats voor luchtvaart gebonden bedrijvigheid verder ontwikkelen met Business Park Bravo.

Een van de belangrijkste maatschappelijke taken van Groningen Airport Eelde is dat zij de standplaats is van de traumahelikopter van het Mobiel Medisch Team van het Universitair Medisch Centrum Groningen (UMCG). De luchthaven is onmisbaar voor de transplantatie-afdeling van het UMCG want er worden zeer regelmatig medische en donorvluchten uitgevoerd. Ook reddingsdiensten en verschillende onderdelen van het Ministerie van Justitie en Veiligheid en het Ministerie van Defensie maken gebruik van de luchthaven.

Missie en visie

Groningen Airport Eelde behoort tot de kern-infrastructuur van (Noord-)Nederland. Haar functie is voorwaardelijk voor maatschappelijke instellingen in de regio en zij draagt actief bij aan de economische ontwikkeling van de regio en het vestigingsklimaat. De luchthaven is een belangrijke schakel in het netwerk van verbindingen van (Noord-)Nederland, in aanvulling op weg, water en spoor.

De toekomst van de luchtvaart is duurzaam, en op weg naar die duurzame toekomst wil Groningen Airport Eelde voorop lopen en een belangrijke bijdrage leveren. Als regionale luchthaven is zij een broedplaats en kraamkamer voor de ontwikkeling van duurzame en innovatieve luchtvaart, en de test- en demonstratielocatie voor de luchtvaart in Nederland. Zij werkt daartoe samen met belangrijke regionale partners: ondernemingen, overheden en kennisinstellingen in het programma NXT Airport. Duurzame brandstoffen, zoals elektriciteit, synthetische kerosine en waterstof, zullen het karakter van de luchtvaart blijvend veranderen. Hierdoor ontstaan kansen en nieuwe markten. Groningen Airport Eelde verbindt met de nieuwe technologie op het gebied van elektrisch vliegen, duurzaam en efficiënt, Noord-Nederland, met andere waardevolle Europese regio's.

Kerncijfers

	2022	2021	2020	2019	2018
Passagiers					
Charter	92.316	28.996	13.051	134.689	119.170
Lijn	0	0	4.108	45.138	114.812
Overig	7.276	3.079	1.845	7.161	7.755
Totaal	99.592	32.075	19.004	186.988	241.737
Vliegbewegingen					
Charter	628	213	127	823	1.063
Lijn	0	0	320	3.147	1.991
Les	42.819	38.309	27.027	11.892	11.692
Overig	16.217	14.773	11.913	15.558	12.263
Totaal	59.664	53.295	39.387	31.420	27.009
Medewerkers					
Fte's in dienst	55,6	54,6	55,0	57,6	59,7
Bedrijfsresultaat (in € 1.000)	2022	2021	2020	2019	2018
Havengelden	2.875	1.489	902	3.334	3.543
Overige baten	1.149	834	746	1.520	1.577
Bedrijfsopbrengsten	4.024	2.323	1.648	4.854	5.120
Personeelskosten	2.566	1.554	1.061	3.092	3.086
Overige kosten	1.735	1.758	1.887	2.020	2.243
Bedrijfslasten	4.301	3.312	2.948	5.112	5.329
Resultaat (voor rente en belasting)	-277	-989	-1.300	-258	-209
Balans (in € 1.000)	2022	2021	2020	2019	2018
Immateriële vaste activa	31	29	0	0	0
Materiële vaste activa	9.915	8.075	8.432	8.829	8.159
Financiële vaste activa	1.404	1.218	1.265	1.764	2.194
Vlottende activa	3.487	3.744	4.129	6.010	7.178
Totaal activa	14.837	13.066	13.826	16.603	17.531
Eigen vermogen	9.538	9.494	10.472	12.097	12.709
Langlopende schulden	165	657	722	1.038	1.343
Kortlopende schulden	5.134	2.915	2.633	3.467	3.480
Totaal passiva	14.837	13.066	13.826	16.603	17.531

Raad van Commissarissen

L.J. Klaassen, voorzitter

Geboren: 7 februari 1950

Functie: Zelfstandig gevestigd adviseur en toezichthouder

Nevenfuncties: Voorzitter Raad van Toezicht Alliade, Voorzitter Stichting Bijzondere Leerstoel Onderwijsrecht Erasmusuniversiteit, Voorzitter Stichting Veenbrand, Voorzitter Stichting Samen Voor Alle Kinderen, Voorzitter Raad van Toezicht van de Hogeschool KPZ, voorzitter Stichting Luthers Bach Ensemble, Lid Raad van Advies Oranjewoud Export Academy, Onafhankelijk procesbegeleider Omgevingstraject Gasbergingen Grijpskerk en Norg

Nationaliteit: Nederlandse

Benoemd: per 1 maart 2019, herbenoemd tot 1 juli 2024

W.J. Mansveld

Geboren: 11 september 1962

Functie: Directeur Veiligheidsregio Groningen

Nevenfuncties: Voorzitter van de Raad van Toezicht van New Energy Coalition, voorzitter van de Raad van Commissarissen van WoonFriesland

Nationaliteit: Nederlandse

Benoemd: per 1 maart 2019, herbenoemd tot 1 juli 2026

T.B. de Vries

Geboren: 6 januari 1954

Functie: Zelfstandig gevestigd adviseur en toezichthouder

Nevenfuncties: Observer to the Board van Wildlands Adventure Zoo, Lid Raad van Commissarissen Deerns Groep B.V., Lid Raad van Toezicht Beaumont Capital N.V., Directieadviseur Nelf Lakfabrieken B.V., Adviseur Raad van Bestuur Flynth

Nationaliteit: Nederlandse

Benoemd: per 11 juli 2019, herbenoemd tot 1 juli 2025

L.W.J. Kloosterziel

Geboren: 2 juli 1978

Functie: Directeur Schiphol International, Royal Schiphol Group

Non Executive Director Hobart International Airport, Director Schiphol Australia Plc, Officer bij Schiphol North America Holding, Officer en Treasurer bij Schiphol Consulting Inc, Officer en Director bij Schiphol USA

Nevenfuncties: Board member van de Aviassist Foundation

Nationaliteit: Nederlandse

Benoemd: per 1 september 2021, tot 1 september 2025

Directie en Aandeelhouders

Directie

M.H. de Groot

Statutair directeur

Aandeelhouders

Per ultimo 2022

Provincie Groningen (30%)

Provincie Drenthe (30%)

FB Oranjewoud Participaties B.V. (26%)

Gemeente Tynaarlo (14%)

Mutaties

In 2022 hebben zich geen mutaties in het aandeelhouderschap voorgedaan.

Bericht van de Raad van Commissarissen

Samenstelling van de Raad van Commissarissen

De Raad van Commissarissen bestaat sinds 2021 uit vier personen. Om te voorkomen dat in 2023 gedurende een relatief kort tijdsbestek meerdere commissarissen moeten worden herbenoemd of vervangen, heeft in 2022 herbenoeming van drie commissarissen plaatsgevonden. De continuïteit van de werkzaamheden van de Raad is daarmee geborgd.

Werkzaamheden

De Raad van Commissarissen adviseert de directie en houdt toezicht op het beleid van de directie en op de algemene gang van zaken in de vennootschap en de met haar verbonden onderneming.

Gedurende het verslagjaar heeft de Raad van Commissarissen meerdere malen vergaderd in het bijzijn van de directie. In de reguliere vergaderingen zijn lopende ontwikkelingen besproken met betrekking tot de strategie, operatie, financiën, risico's en kansen. De leden van de Raad van Commissarissen hebben daarnaast formeel en informeel contact gehad en online vergaderd met de directie om actuele ontwikkelingen te bespreken en daarover te adviseren. De commerciële ontwikkeling en het herstel van de luchtvaart gedurende 2022, financieringsmogelijkheden, vastgoedontwikkeling, verduurzaming van de luchthaven en de lange termijn continuïteit van de luchthaven hebben daarbij de bijzondere aandacht van de Raad gehad.

De Raad van Commissarissen vervult de rol van werkgever jegens de statutaire directie. De opdracht van de directie is gelegen in het vormgeven van de toekomstige strategie van de luchthaven, met een focus op de maatschappelijke rol van de luchthaven, het bijdragen aan de ontwikkeling van duurzame luchtvaart en het verstevigen van de financiële basis. Het borgen van de lange termijn continuïteit van de luchthaven heeft de afgelopen jaren speciale aandacht van de directie en Raad van Commissarissen, met als primair resultaat het aanbieden van de lange termijn visie en financieringsopgave aan de aandeelhouders van de luchthaven in 2023.

Ontwikkelingen in 2022

Gedurende het verslagjaar heeft de Raad van Commissarissen zich laten informeren over de belangrijkste ontwikkelingen op maatschappelijk, politiek en financieel gebied. Ook is regelmatig gesproken over de commerciële ontwikkeling, de ontwikkeling van het vastgoed op en de verduurzaming van de luchthaven. De Raad heeft geconstateerd dat de sterke groei van het aantal passagiers gedurende 2022 een teken is van de veerkracht van de sector en van de luchthaven, en dat daarmee twee bijzondere Corona-jaren zijn afgesloten.

Daarnaast heeft de Raad geconstateerd dat het politiek debat over de toekomst van de luchtvaart in Nederland ook in 2022 nog steeds volop gevoerd werd. De Luchtvaartnota 2020-2050 is inmiddels vastgesteld als kader, met daarin voor Groningen Airport Eelde als belangrijkste uitgangspunt de regiefunctie waaronder de nationale luchthavens samenwerken als één systeem. De te nemen luchthavenbesluiten voor de nationale luchthavens, zo ook voor Groningen Airport Eelde, zullen de uitkomsten van het debat weerspiegelen. De bestaande Wnb-vergunning voor stikstof, en het feit dat Groningen Airport Eelde voor haar toekomstige ambities niet meer geluidsruimte aanvraagt dan ze reeds vergund heeft gekregen, maakt dat de Raad het volledige vertrouwen heeft in het proces van de vergunningsaanvraag voor Groningen Airport Eelde.

Gedurende het verslagjaar heeft de Raad van Commissarissen zich door middel van onder andere rapportages op de hoogte laten stellen van relevante ontwikkelingen op commercieel en financieel gebied. Zij constateerde dat met het opheffen van reisbeperkingen de gevolgen van de Coronacrisis voor de luchtvaart ten einde kwamen, met een positieve ontwikkeling van de passagiersaantallen en de opbrengsten tot gevolg. Ook was de Raad verheugd om te constateren dat de bouw van een nieuw brandweeronderkomen in 2022 is gestart en volgens plan is uitgevoerd, met een grote betrokkenheid van de brandmedewerkers van de luchthaven. Overige investeringen vonden beperkter plaats dan verwacht, en slechts op basis van urgentie en voor zover leveranciers daartoe in staat waren.

De liquiditeitspositie van de onderneming ontwikkelde zich door deze ontwikkelingen in 2022 dan ook beter dan verwacht. De Raad van Commissarissen moet in lijn met eerdere jaren constateren dat deze afhankelijk is van subsidies en bijdragen van voornamelijk regionale overheden. Met de beschikking van een extra subsidie voor investeringen en de beschikbaarheid van een overbruggingskrediet in 2023, constateert de Raad dat de financiële continuïteit van de luchthaven op dit moment voldoende is geborgd in aanloop naar besluitvorming over de lange termijn financieringsopgave van de luchthaven.

Preadvies bij de jaarrekening

Het door de directie opgestelde jaarverslag met de jaarrekening over 2022, voorzien van accountantsverslag en controleverklaring, wordt op 10 mei 2023 door de Raad van Commissarissen met de directie en de controlerende accountant besproken. De jaarrekening is gecontroleerd door de accountants van Bentacera B.V., die voor de jaarrekening over 2022 een goedkeurende verklaring hebben afgegeven.

Over 2022 bedroeg het nettoresultaat van de vennootschap € 43.669 positief. De Raad van Commissarissen legt de jaarrekening over het verslagjaar 2022 ter goedkeuring voor aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders, te houden op 7 juni 2023, waarbij zij voorstelt het nettoresultaat toe te voegen aan de overige reserves. Tevens stelt de Raad voor om decharge te verlenen aan de directie voor het gevoerde beleid en aan de Raad van Commissarissen voor het gehouden toezicht.

Ten slotte spreekt de Raad van Commissarissen aan directie en medewerkers haar waardering uit voor hun inzet en betrokkenheid gedurende het verslagjaar.

Namens de Raad van Commissarissen,

Eelde, 2 mei 2023

Mr. L.J. Klaassen, voorzitter

Bestuursverslag

Algemene informatie en organisatie

Groningen Airport Eelde is een naamloze vennootschap met als doel het uitoefenen van het luchthavenbedrijf. Zij is exploitant van het aangewezen luchtvaartterrein “Eelde” in de kop van Drenthe. Als één van de regionale Nederlandse luchthavens die de status “van nationale betekenis” hebben, is ze zowel onderdeel van de Noordelijke als nationale luchtvaartinfrastructuur. De komende jaren wordt de samenwerking met de andere luchthavens verder versterkt om als “één systeem van luchthavens” te fungeren en zo efficiënte benutting van schaarse capaciteit mogelijk te maken. In 2022 zijn daartoe meerdere gesprekken gevoerd met Royal Schiphol Groep over samenwerking, als regisseur van dit systeem.

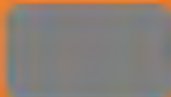
De luchthaven biedt een vestigingsplaats aan voornamelijk luchtvaart gerelateerde bedrijven en instellingen voor het uitoefenen van een onderneming, het verzorgen van opleidingen en maatschappelijke functies in brede zin. Daarmee is zij belangrijk voor het vestigingsklimaat en werkgelegenheid in de regio. Het bieden van een veilige luchthaveninfrastructuur, de afhandeling van commerciële en maatschappelijke vluchten en het beschikbaar stellen van vastgoed als vestigingsplaats vormen de kernactiviteiten van de onderneming. Ook het faciliteren van kennisinstellingen en maatschappelijke functies en de ontwikkeling van de duurzame luchtvaart rekent zij tot haar primaire taken. Groningen Airport Eelde loopt voorop op het gebied van de verduurzaming van de luchtvaart.

De commerciële focus ligt op charterverkeer en waar mogelijk voor de regio waardevolle lijnverbindingen, general aviation inclusief lesverkeer en maatschappelijk verkeer, vracht, onderhoud en recycling van vliegtuigen, in combinatie met vastgoedontwikkeling. Deze brede mix van activiteiten is het meest kansrijk en passend bij de brede rol van de luchthaven. De exacte invulling is daarbij deels afhankelijk van de marktontwikkelingen en de mogelijkheid om uit te breiden, bijvoorbeeld met het nieuw te ontwikkelen bedrijventerrein Business Park Bravo. De luchthaven wil haar al stevige maatschappelijke rol verder verbreden en verdiepen door in symbiose met regionale ondernemingen, overheden en onderwijsinstellingen invulling te geven aan de noodzakelijke ambities van de luchtvaart op het vlak van duurzaamheid en innovatie. Dit gebeurt met het programma NXT Airport, de invulling van waterstofambities met GRQ Hydrogen Valley Airport en het uitbouwen van de NXT Airport Campus, in samenwerking met lokale onderwijsinstellingen, tot een volwaardige campus.

De primaire onderdelen van de organisatie zijn commercie & communicatie, de operatie (havendienst, handling, brandweer, facilities en security), en de staf en ondersteuning (administratie, HRM, receptie en secretariaat, IT). Per eind 2022 waren 55,6 FTE in dienst van de luchthaven, waarmee de bezetting ten opzichte van het voorgaande jaar met 1,0 FTE is toegenomen. In 2022 zijn business development en marketing & sales samengegaan tot één nieuwe afdeling commercie & communicatie, waaronder ook acquisitie van luchtvaartmaatschappijen en uitvoering van innovatie-projecten zijn belegd.

Groningen Airport Eelde streeft er naar medewerkers loopbaanperspectief en een vast dienstverband te geven. Het luchthavenbedrijf is echter een sterk seizoensgebonden bedrijf met een piek in de zomer. Naast medewerkers in eigen dienst worden daarom ook tijdelijk ingehuurd arbeidskrachten ingezet. De securitymedewerkers behoren niet tot de eigen organisatie; dit zijn werknemers van Securitas en zij worden door Groningen Airport Eelde ingehuurd vanwege de speciale certificering en vergunning van de werkzaamheden. Groningen Airport Eelde is ook een gewilde stageplaats voor verschillende opleidingen, van MBO, HBO en universiteit.

 = Uitbestede diensten

De medewerkers van Groningen Airport Eelde worden onder andere vertegenwoordigd door de Ondernemingsraad. In 2022 is er een kleine wijziging geweest in de samenstelling van de Ondernemingsraad; één lid heeft de raad verlaten en een nieuw lid heeft deze plaats ingenomen. Medio 2023 zullen er weer nieuwe verkiezingen voor de Ondernemingsraad plaatsvinden, de huidige raad zal dit opstarten en begeleiden.

Het jaar 2022 werd door de Ondernemingsraad beleefd als een jaar dat snel vorderde en gedurende het jaar steeds dynamischer werd. De luchthaven kwam langzaam weer op gang na een stroeve Corona-periode. Voor de Ondernemingsraad blijft een aandachtspunt om met het groeiend aanbod van vluchten en projecten zicht te houden op de balans tussen de belangen van medewerkers en die van de luchthaven op het gebied van flexibiliteit, beschikbaarheid en capaciteit. De Ondernemingsraad zag namelijk in 2022 voor Groningen Airport Eelde meer zichtbaarheid en kansen op het gebied van geïnteresseerde bedrijven, politiek en media-aandacht.

Daarnaast zag de Ondernemingsraad veel positieve aandacht voor Groningen Airport Eelde ontstaan in de regio. Dit komt naar voren door het animo voor de vele projecten op het gebied van duurzaamheid en bijvoorbeeld de Burendag. Ook ziet ze dat medewerkers vanuit deze projecten steeds vaker en nauwer samenwerken met het management, wat de Ondernemingsraad als zeer positief heeft ervaren.

In 2022 heeft de Ondernemingsraad in juni het jaarlijkse overleg met de Raad van Commissarissen gevoerd. Daarnaast heeft er vijf keer overleg plaatsgevonden met de directie waarin voor een aantal onderwerpen instemming of advies is gegeven. Dit betrof de nieuwbouw van de brandweerkazerne, Business Park Bravo, de voorbereiding van het luchthavenbesluit, risico-inventarisatie en -evaluatie, ARBO-overleg, politieke lobby, de sector-cao voor afhandelingsbedrijven, de positie van Royal Schiphol Group jegens de luchthaven, de keuze voor een nieuwe bedrijfsarts en de structuurwijziging van de marketingafdeling naar commercie en communicatie.

Corporate Governance

De directie is belast met het bestuur van de vennootschap. De Raad van Commissarissen adviseert de directie en houdt toezicht op het beleid van de directie en de algemene gang van zaken. Zij staat de directie met raad terzijde. De Raad van Commissarissen en directie hebben uitgesproken de beginselen van de Nederlandse Corporate Governance Code te onderschrijven, aangepast aan de structuur en aard van de vennootschap. In afwijking van deze Code vormt de Raad de auditcommissie.

De Raad van Commissarissen heeft in 2014 het Reglement Raad van Commissarissen Groningen Airport Eelde NV vastgesteld. De vennootschap kent geen klokkenluidersregeling, maar een regeling vertrouwenspersoon. De Raad van Commissarissen kent een remuneratiecommissie, die de werkgeversrol vervult jegens de directie.

Ontwikkelingen en resultaat

Algemeen

Waar in 2021 de luchtvaartsector nog volledig in het teken stond van de gevolgen van de Coronacrisis, stond het jaar 2022 vooral in het teken van een krachtig herstel van het passagiersverkeer. In de loop van het eerste kwartaal kwamen veel reisbeperkingen te vervallen. Het voor- en hoogseizoen verliepen daardoor goed, en het naseizoen liet zelfs een sterke groei zijn. Operationele problemen door personeelstekorten op Amsterdam Airport Schiphol droegen bij aan de populariteit van regionale luchthavens.

Groningen Airport Eelde Luchthaven van het Noorden

Het op de luchthaven gevestigde reisbureau en touroperator BBI Travel vloog in de winter van 2021-2022 voor het eerst vanaf Groningen Airport Eelde naar Scandinavian Mountains Airport in Zweden. In de winter van 2022-2023 kwam daar Åre Östersund Airport als tweede wintersportbestemming bij. Ook nieuwe bestemmingen Norwich (LoganAir) en Bodrum (Corendon) werden in 2022 gelanceerd.

Ten opzichte van eerdere jaren, kwam een relatief groter aandeel passagiers van buiten het traditionele verzorgingsgebied. Ook het feit dat Corendon in de loop van het jaar rechtstreeks ging vliegen, in plaats van met een tussenstop, droeg verder bij aan de groei van het passagiersverkeer (minder overstappers; transit passagiers).

De jaarrond bestemming, Gran Canaria, presteerde het gehele jaar uitzonderlijk goed, met een gemiddelde bezettingsgraad boven de 90%. De Turkse bestemming Antalya keerde na een Coronastop van twee jaren weer terug en de nieuwe bestemming Bodrum werd geïntroduceerd. Ook de Kanaaleilanden werden weer aangeboden. De eerste reeks wintersportvluchten, naar het Zweedse Scandinavian Mountains aan de grens met Noorwegen, tot en met begin maart 2022 waren zo succesvol dat deze reeks in het winterseizoen 2022/2023 terugkeerde met een extra tussenstop op Östersund Airport. Daarmee werd na twee jaren van Coronabeperkingen weer een volwaardig aanbod aan vliegreizen mogelijk. Lijndiensten werden in 2022 nog niet gevlogen. Wel groeide het aantal eenmalige charters, ook voor sportevenementen, en startte een tweewekelijkse verbinding naar Norwich.

Na het loslaten van alle beperkingen voor contactberoepen, kon ook het voor Groningen Airport Eelde belangrijke lesverkeer in 2022 weer conform de opleidingssyllabus worden uitgevoerd. Ook de bewegingen van de andere general aviation namen weer toe. Omdat er ook weer meer vervoersbewegingen over de weg en toeristische en economische activiteiten waren, nam het aantal vliegbewegingen van de traumahelikopter ook weer toe. Daarmee was over de gehele linie een toename van activiteiten en vliegbewegingen zichtbaar op de luchthaven.

De bezetting van het vastgoed was gedurende 2022 goed te noemen. Er is al jaren geen leegstand van het vastgoed op de luchthaven: alle daartoe beschikbare ruimte is verhuurd of in erfpacht uitgegeven. Een vergaderzaal is in de loop van 2022 permanent verhuurd aan een reisbureau dat haar activiteiten op de luchthaven heeft uitgebreid, en eind 2022 zijn de RLS 1957 panden over gegaan van de Provincie Drenthe naar Stichting FB Oranjewoud. Er is regelmatig vraag naar vastgoed, in huur of erfpacht of in de vorm van een bouwkael, vooral naar hangaars en soms naar kantoorruimte. Met meerdere partijen zijn gesprekken gestart over nieuwbouw van bedrijfsruimte, bijvoorbeeld op de plaats van de oude brandweerkazerne. Ook is een start gemaakt met de ontwikkeling van Business Park Bravo: een bijna 15 hectare metend terrein op de luchthaven waarvan de wijziging van het bestemmingsplan in gang is gezet. De Gemeente Tynaarlo heeft daarover in 2022 een positieve principe-uitspraak gedaan, onder een aantal voorwaarden. Als gevolg daarvan is een start gemaakt met het raadplegen van omwonenden over dit bedrijvenpark.

Commerciële ontwikkeling

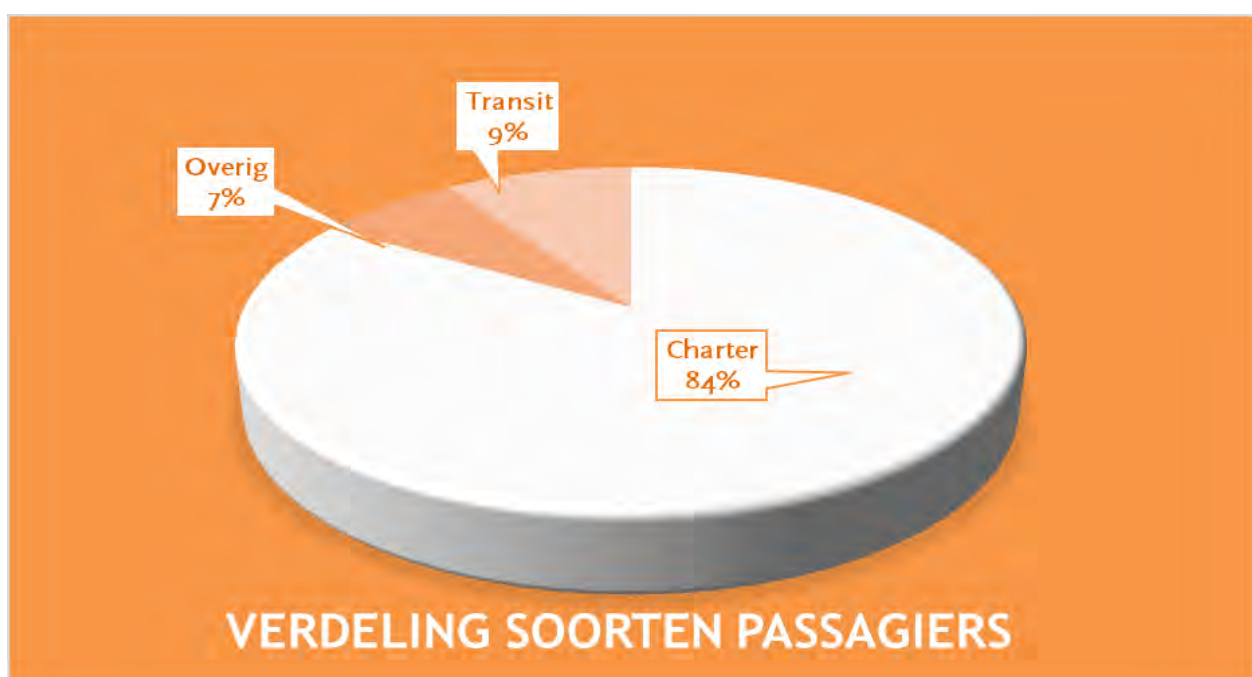
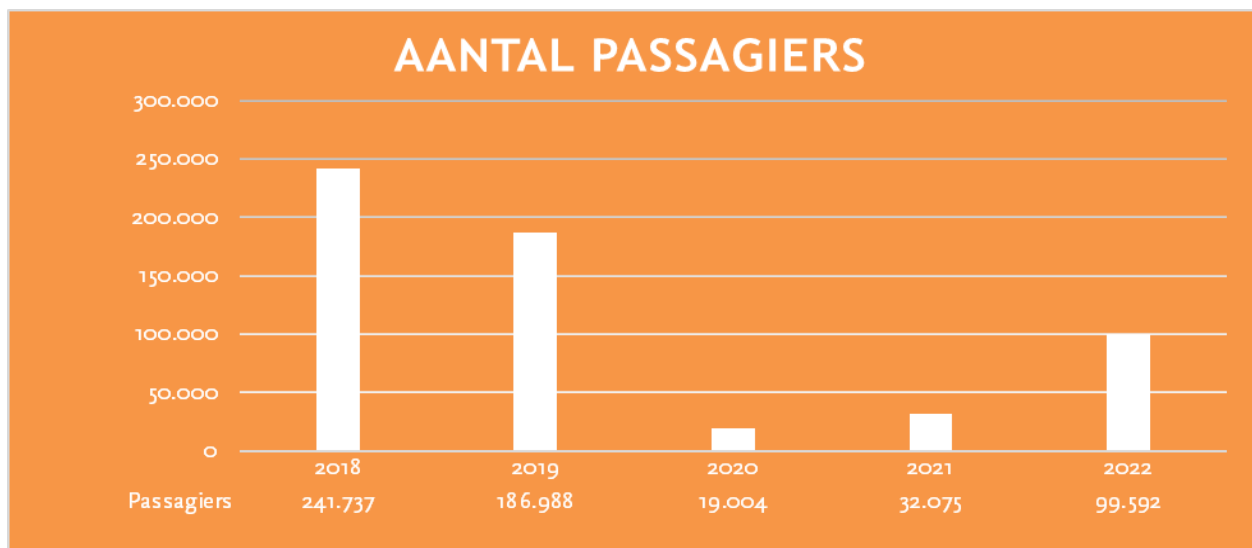
Het passagiersverkeer is voor Groningen Airport Eelde financieel gezien de belangrijkste commerciële activiteit. Gedurende het jaar 2022 zijn 99.592 passagiers vervoerd, een groei van 210% ten opzichte van het vorige jaar. Het loslaten van reisbeperkingen en Corona-maatregelen was daarvan de belangrijkste reden, en er kon een volwaardig palet aan bestemmingen worden aangeboden, waaronder enkele nieuwe. Door het gemis van lijndiensten lag het passagiersaantal nog niet op het niveau van 2019, toen 185.000 passagiers werden vervoerd. Desalniettemin heeft de luchtvaart in het algemeen, en op Groningen Airport Eelde in het bijzonder, in het post-Corona tijdperk een krachtig herstel laten zien. Er was veel vraag naar vliegreizen, er waren door operationele beperkingen op andere luchthavens ook meer incidentele charters en eenmalige series met grotere toestellen. In de loop van het jaar gingen de vluchten met een tussenstop van Corendon rechtstreeks vliegen, met een verdere toename van het aantal passagiers tot gevolg. De maand augustus was met 15.261 passagiers de drukste maand.

Groningen Airport Eelde

Luchthaven van het Noorden

Het passagiersverkeer beleefde een sterke opleving in 2022, waarbij Gran Canaria de belangrijkste bestemming bleef. Deze traditioneel succesvolle bestemming is het gehele jaar aangeboden, en was de enige zonbestemming in de winter. Waar in 2021 nog reisbeperkingen golden voor belangrijke passagiersmarkten, kwamen in 2022 ook bekende bestemmingen die twee jaar stil hadden gelegen weer terug: Antalya, Bodrum en de Kanaaleilanden. Ook Kreta en Mallorca werden nog steeds succesvol aangeboden. De goed bezette nieuwe bestemming Zakynthos uit 2021 werd door TUI niet meer aangeboden in 2022, als gevolg van te weinig luchthaven-slotcapaciteit van deze touroperator aldaar. De nieuwe serie wintersportvluchten van het op de luchthaven gevestigde reisbureau BBI Travel naar Scandinavian Mountains waren succesvol en in het winterseizoen van 2022-2023 daarom uitgebreid naar Åre Östersund Airport in Zweden. Uiteindelijk zijn in 2022 92.316 passagiers op chartervluchten vervoerd, inclusief 9.243 (uitgaande) transitpassagiers. Het aantal overige passagiers, op privé- en zakenvluchten, eenmalige charters en dergelijke, bedroeg in 2022 7.276 en nam met 136% toe ten opzichte van 2021.

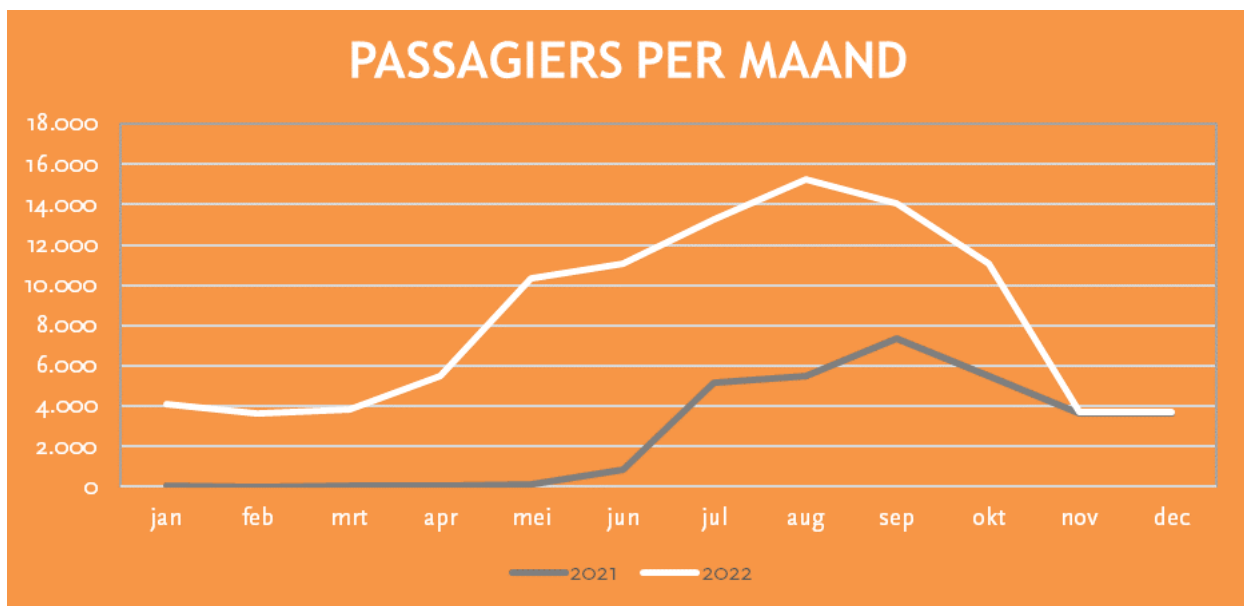
De ontwikkeling van het aantal passagiers over de afgelopen vijf jaren is onderstaand weergegeven.

Groningen Airport Eelde

Luchthaven van het Noorden

Het aantal vervoerde passagiers is niet gelijk over het jaar verdeeld en kent een sterk seizoenpatroon. De piek ligt in de zomermaanden waarin de vakantiemarkt wordt bediend. Daarnaast zijn het voor- en naseizoen erg belangrijk. In de onderstaande grafiek wordt de ontwikkeling van het aantal passagiers per maand in 2022 vergeleken met 2021. Ten opzichte van 2021 is duidelijk te zien dat gedurende geheel 2022 is gevlogen, met een nadruk op de zomer. Overigens lag in de periode voor Corona de nadruk nog op het voorseizoen; in 2022 was augustus in het hoogseizoen de drukste maand op de luchthaven. Groningen Airport Eelde mocht in 2022 ook enkele bijzondere charters afhandelen, zoals een aantal vluchten met een Boeing 767 van TUI naar Dubai voor de Formule 1.

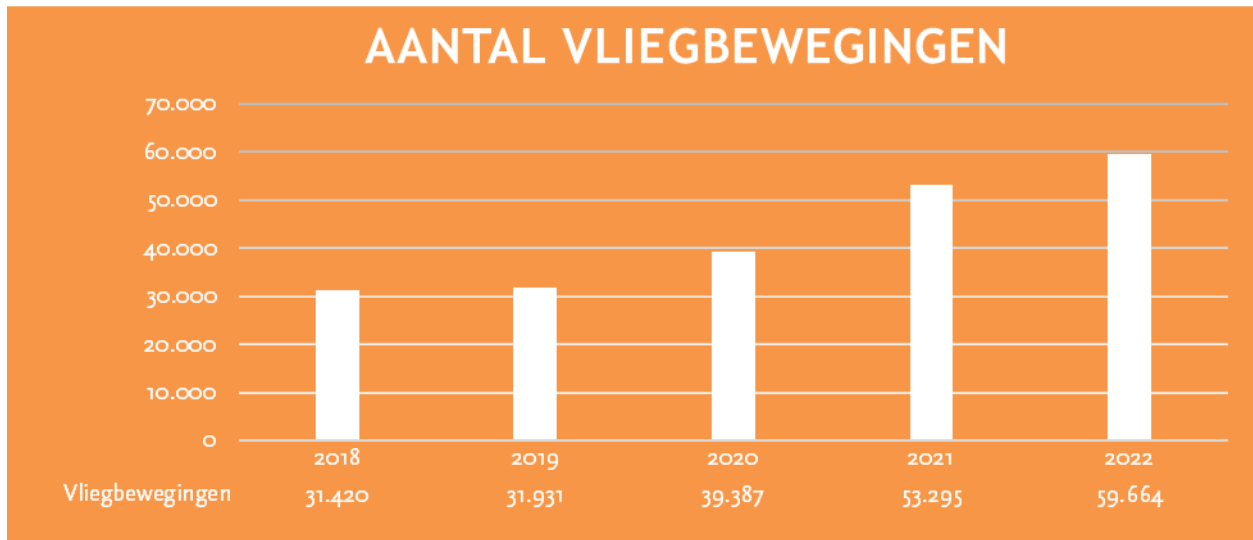

Naast het aantal vervoerde passagiers is het aantal vliegbewegingen (starts en landingen) een belangrijke graadmeter voor de activiteit op de luchthaven. Daarbij neemt het lesverkeer een prominente plaats in. Het aantal vliegbewegingen nam in 2022 in lijn met eerdere jaren verder toe. Met 59.664 vliegbewegingen bedroeg de groei ten opzichte van het vorige jaar 12% en werd het hoogste aantal bewegingen sinds 2010 genoteerd.

Sinds het samengaan van de Martinair Flight Academy met de KLM Flight Academy op Groningen Airport Eelde in 2019, bestaat het grootste deel van de vliegbewegingen op de luchthaven uit lesbewegingen. Het aantal lesbewegingen maakte 72% van het totale aantal vliegbewegingen van 2022 uit, net als in 2021. Het lesverkeer is deels afhankelijk van weersomstandigheden en volgt een seizoenpatroon. De KLM Flight Academy is de belangrijkste gebruiker van de luchthaven, maar ook andere lesvluchten van op de luchthaven gevestigde bedrijven en van vliegscholen van andere luchthavens maken graag gebruik van Groningen Airport Eelde. Het aantal chartervluchten nam met 195% toe tot 628 bewegingen, de general aviation groeide met 5% tot 13.287 vliegbewegingen en het aantal bewegingen van de traumahelikopter nam toe met 39% tot 2.929.

Het aantal overige bewegingen, voornamelijk van klein verkeer maar steeds vaker van grotere privé-toestellen, bedroeg 13.287 in 2021, een toename van 5% ten opzichte van 2021. Het klein verkeer is weersafhankelijk en voor een deel recreatief, bijvoorbeeld omdat er een vliegclub op de luchthaven is gevestigd. Het parkeren van grotere vliegtuigen als gevolg van de Coronacrisis, was voor 2022 niet langer een relevante activiteit.

Het verloop van het aantal vliegbewegingen op Groningen Airport Eelde over de afgelopen 5 jaar is onderstaand weergegeven.

De op Groningen Airport Eelde gestationeerde traumahelikopter van het Mobiel Medisch Team van het Universitair Medisch Centrum Groningen (MMT UMCG) heeft in 2022 2.930 vliegbewegingen uitgevoerd, 39% meer dan het voorgaande jaar. Met het loslaten van Coronabeperkingen, en het weer op gang komen van bedrijvigheid, toerisme en wegverkeer, was ook de inzet van de traumahelikopter weer meer nodig. Voor het gebruik van de luchthaven buiten de openstellingstijden is ten behoeve van de traumahelikopter een bijzondere regeling van kracht, waarbij opkomst van operationele diensten en luchtverkeersleiding niet is voorgeschreven. In 2022 ging het om 356 vliegbewegingen tussen 23:00 en 07:00. Ook de “Waddenheli” en Duitse traumahelikopters maakten in 2022 gebruik van Groningen Airport Eelde.

De luchthaven is buiten de vergunde openingstijden ('s nachts) gesloten, behalve voor medische vluchten. De enige andere vluchten die buiten openingstijden mogen worden uitgevoerd zijn wettelijk bepaald in de vergunning: luchtvaartuigen die in nood verkeren of ten behoeve van reddingsacties, hulpverlening of medische doeleinden worden ingezet, indien een onmiddellijke start of landing is vereist. Vooral ambulancevluchten voor het UMCG in het kader van orgaantransplantaties worden in de praktijk uitgevoerd in de nacht. In totaal ging het in 2022 om 27 van de 209 vliegbewegingen voor ambulancevluchten die in de nacht zijn uitgevoerd. Dat zijn meestal vluchten uitgevoerd in het kader van een spoedeisende orgaantransplantatie in het Universitair Medisch Centrum Groningen. Het kan dan gaan om transport van organen en/of een gespecialiseerde arts of team van artsen, waarbij de organisatie Eurotransplant is betrokken.

Ook andere vluchten met een maatschappelijke rol worden vanaf Groningen Airport Eelde uitgevoerd, bijvoorbeeld politievvluchten, overheidsvluchten en vluchten voor Defensie.

Groningen Airport Eelde

Luchthaven van het Noorden

Jaarlijks bezoeken toestellen ten behoeve van overheidsdiensten, waaronder Defensie, Groningen Airport Eelde. Ook in 2022 werd weer van de luchthaven gebruik gemaakt voor de afhandeling van militaire toestellen ten behoeve van de grootschalige internationale oefening "Frisian Flag". Een Boeing CC-177 Globemaster III van de Canadian Armed Forces en een Boeing 767-200 van de Italian Armed Forces waren daarvoor te gast.

Financieel resultaat

Het passagiersverkeer is belangrijk voor de opbrengsten van de luchthaven. De forse toename van dit verkeer was dan ook de drijvende kracht achter de stijging van de opbrengsten in 2022. De totale bedrijfsopbrengsten namen toe met 73%, tot € 4.023.968. De havengelden vormden 71% van de opbrengsten en namen met 93% toe tot € 2.875.381. De landingsgelden en passagiersvergoedingen waren daarin de belangrijkste component. Op basis van het maximaal gecertificeerde startgewicht van een vliegtuig, wordt het landingsgeld berekend. Daarnaast wordt een vergoeding per vertrekkende passagier in rekening gebracht bij luchtvaartmaatschappijen. Ook de opbrengst van de afhandeling van vliegtuigen (dienstverlening zoals catering, schoonmaak, laden en lossen van bagage en begeleiden van passagiers) valt onder de havengelden.

De opbrengsten uit vastgoed bedroegen € 582.272 en lagen 8% hoger dan in 2021. Alle vastgoed op de luchthaven was bezet gedurende 2022. De reguliere erfpacht en huurinkomsten liepen door zoals verwacht, terwijl de inkomsten vanuit concessies door het toenemende passagiersverkeer verder groeiden.

De commissie op brandstofverkoop liet vrijwel een verdubbeling zien tot € 160.833 als gevolg van het toegenomen verkeer. Dit was met name zichtbaar voor passagiersvluchten maar ook door eenmalige vluchten met grote toestellen voor bijzondere doeleinden, zoals vluchten voor Defensie-oefeningen en de Formule 1 in Dubai. De overige bedrijfsopbrengsten namen toe met 92% tot € 405.482, voornamelijk als gevolg van het herstel van parkeeropbrengsten van personenwagens, dat afhankelijk is van het aantal vervoerde passagiers.

Het lastenniveau van 2022 lag met € 4.301.056 30% hoger dan in het voorgaande jaar. Deze stijging werd voornamelijk veroorzaakt door de Coronasteun (NOW-regelingen) die in 2020 en 2021 in de personeelskosten zijn verwerkt. Groningen Airport Eelde heeft een beroep op alle NOW-regelingen gedaan, nadat de luchthaven hard werd geraakt door het vrijwel stilvallen van het passagiersverkeer. In 2022 bestond deze regeling alleen nog in de eerste drie maanden van het jaar, toen € 217.839 aan steun is genoten. In 2021 is nog voor een bedrag van € 1.060.685 aan NOW-steun verantwoord. De totale personeelskosten over 2022 kwamen met deze steun uit op € 2.566.229, wat neerkomt op een stijging van 65%. De definitieve vaststelling van de NOW-steun over de jaren 2020 tot en met 2022 is nog onzeker en onderwerp van een beroep bij de bestuursrechter. Dit wordt nader toegelicht in de toelichting op de jaarrekening.

De afschrijvingskosten kwamen met € 345.396 18% lager uit dan in 2021. De overige bedrijfskosten namen met 4% toe tot € 1.389.431. De kosten voor onderhoud van gebouwen en terreinen namen toe, vooral door hogere kosten van verlichting, schoonmaak en energie. Ook de overige kosten namen over vrijwel de gehele linie toe, waarbij in aanloop naar een aantal projecten als het luchthavenbesluit en het bestemmingsplan voor Business Park Bravo ook de advieskosten toenamen. Enkele bijzondere eenmalige posten zijn in de overige bedrijfskosten verwerkt, deze worden nader beschreven in de toelichting op de jaarrekening.

In 2022 is een subsidie van lokale overheden ontvangen van € 3.000.000 als tegemoetkoming voor NEDAB-kosten. Deze Niet Economische Diensten van Algemeen Belang, voornamelijk de kosten van brandweer en security, zijn typische overheidstaken die de luchthaven verricht in het algemeen belang en waarvoor volgens een Europese richtlijn een tegemoetkoming in de kosten mag worden ontvangen. De werkelijke kosten die in 2022 zijn gemaakt voor brandweer en security bedroegen € 3.060.413. De ontvangen subsidie is als negatieve kosten in de van toepassing zijde kostensoorten verwerkt. In de toelichting op de jaarrekening wordt deze subsidie nader toegelicht.

De rentelast van € 4.327 uit 2022 wordt volledig veroorzaakt door de negatieve rente op spaarrekeningen en andere liquiditeiten die voor een deel van het jaar in 2022 nog van toepassing was. Groningen Airport Eelde heeft in 2022 geen beroep op kredietfaciliteiten gedaan.

Het jaar 2022 wordt afgesloten met een negatief resultaat voor belastingen van € 281.415. Door de toegenomen opbrengsten is dit resultaat beter dan dat van 2021. Het verlies wordt met name in de wintermaanden gemaakt; gedurende de zomermaanden met veel passagiersverkeer, was de luchthaven meer dan kostendekkend. Een mutatie c.q. herwaardering tegen het recente tarief van de vennootschapsbelasting van de actieve belastinglatentie, leidt tot een positief resultaat op de belastingen van € 325.084, wat zorgt voor tot een positief nettoresultaat van € 43.669 positief.

Investerings

In 2022 is voor een bedrag van € 3.101.661 geïnvesteerd in materiële vaste activa en voor een bedrag van € 8.308 in immateriële vaste activa. De investering in immateriële vaste activa betreft rapportages en onderzoeken ten behoeve van een in 2023 aan te vragen luchthavenbesluit.

De reguliere investeringen in 2022 hadden voornamelijk een noodzakelijk karakter: vanuit wet- en regelgeving of vanuit veiligheid en continuïteit van de operatie. Voor een bedrag van € 17.237 zijn installaties preventief of correctief vervangen, vooral lichtmasten, cameramasten en slagbomen. In andere bedrijfsmiddelen en inventarissen is voor een bedrag van € 154.002 geïnvesteerd. Het betrof container-dolly's voor grotere vliegtuigen, een vliegtuigtrap, ICT-apparatuur, portofoons, middelen tegen gladheid en warmtebeeldcamera's.

In terreinen is een bedrag van € 122.317 geïnvesteerd, voor het weer aan de wettelijke eisen laten voldoen van taxiway Bravo en het aanbrengen en herstellen van belijning. Het grootste bedrag is echter geïnvesteerd in projecten in uitvoering: € 2.808.105. Het betreft de bouw van de brandweerkazerne met stallingsloods en wasplaats die in 2023 worden opgeleverd. Voor een klein deel bestaat deze post uit te activeren kosten van de voorbereiding van de aanvraag van het luchthavenbesluit en de wijziging van het bestemmingsplan voor Business Park Bravo.

De onthulling van het bouwbord bij de start van de bouw van de nieuwe brandweerkazerne, in 2022.

Financiële risico's en onzekerheden

De belangrijkste financiële risico's voor Groningen Airport Eelde zijn het commerciële risico en de continuïteit van subsidies en bijdragen. Vanuit haar rol als maatschappelijke infrastructuur is Groningen Airport Eelde afhankelijk van financiële ondersteuning. Slechts een klein aantal luchthavens is in staat op eigen kracht de exploitatie volledig rond te krijgen. Maar liefst 80% van de regionale luchthavens in de wereld heeft geen volledig dekkende financiële exploitatie en is structureel afhankelijk van steun. De belangrijkste redenen zijn gelegen in de hoge kosten van wettelijk verplichte taken voor veiligheid, security en voor onderhoud van veilige infrastructuur. Groningen Airport Eelde is daarop geen uitzondering, en ontvangt om die reden jaarlijks een NEDAB-bijdrage van regionale overheden als tegemoetkoming in de kosten van de uitvoering van wettelijk verplichte taken.

Het commerciële risico hangt grotendeels samen met de ontwikkeling van het aantal vluchten en passagiers en daarmee de inkomsten van de luchthaven. Om het risico beter te spreiden concentreert de luchthaven zich ook op inkomsten uit andere activiteiten, zoals vanuit vastgoed. De toekomstige (vastgoed)ontwikkeling op Business Park Bravo en mogelijk nieuwe activiteiten zoals circulaire ontmanteling van vliegtuigen, elektrisch vliegen en vrachtafhandeling zijn voorbeelden van mogelijk nieuwe inkomstenbronnen in de toekomst.

Naast een grote conjunctuurgevoeligheid, is de luchtvaart van nature een kwetsbare bedrijfstak; geopolitieke ontwikkelingen, economische en maatschappelijke ontwikkelingen, de perceptie van veiligheid, maar ook politieke besluiten hebben allemaal hun weerslag op ontwikkelingen in de luchtvaartsector. Ook natuurrampen, zoals aardbevingen, overstromingen en aswolken kunnen invloed op de sector hebben. De jaren 2020 en 2021 hebben duidelijk gemaakt dat de wereldwijde Coronapandemie een desastreus effect heeft gehad op het passagiersvervoer. In 2022 werd de enorme veerkracht en flexibiliteit van de sector zichtbaar in de vorm van een kracht herstel. Het hoge consumentenvertrouwen in vliegreizen zorgde in 2022 voor een forse groei, en daarmee herstel van vertrouwen in de markt.

Groningen Airport Eelde heeft weinig invloed op mondiale en nationale ontwikkelingen, maar haar inkomsten worden er deels door beïnvloed. Ook maatschappelijke en politieke discussies met betrekking tot een gezonde leefomgeving brengen onzekerheid met zich mee voor de luchtvaart. Luchtvaart is sterk verweven met politieke besluitvorming. Zo is het tarief voor de in 2021 ingevoerde vliegbelasting per vertrekkende passagier sterk verhoogd, van € 7,95 naar € 26,43 per begin 2023. De Luchtvaartnota 2020-2050 is in de loop van 2022 vastgesteld als beleidskader voor verdere ontwikkelingen in de nationale luchtvaart. Het complexe stikstofdossier en de omvang van Amsterdam Airport Schiphol zijn nationale discussies die de toekomst van de Nederlandse luchtvaart beïnvloeden. De nationale luchthavens dienen de komende jaren een luchthavenbesluit aan te vragen. Uiterlijk 31 december 2024 dient het Rijk een besluit te nemen over het luchthavenbesluit van Groningen Airport Eelde. Groningen Airport Eelde heeft als enige luchthaven reeds de hiervoor vereiste natuurvergunning met voldoende stikstofruimte.

Ook in 2022 heeft Groningen Airport Eelde actief geparticipeerd in overlegorganen met betrekking tot de voorbereiding van besluitvorming over nationale en internationale zaken voor luchtvaart. Voor het borgen van haar continuïteit op lange termijn voert zij een lobby die erop gericht is het maatschappelijk belang van de luchthaven te erkennen en te verankeren. In 2022 heeft de luchthaven van de Rijksoverheid de status "vitale infrastructuur" gekregen. Dat betekent niet alleen erkenning van de belangrijke (maatschappelijke) rol van de luchthaven, maar bij een calamiteit ook ondersteuning vanuit de overheid.

Groningen Airport Eelde

Luchthaven van het Noorden

De grootste onzekerheidsfactor van de jaren 2020 en 2021 was uiteraard de Coronacrisis. De NOW-regeling was de belangrijkste mitigerende maatregel gedurende deze jaren, en toont de financiële kwetsbaarheid van de sector voor externe factoren die tot reisbeperkingen leiden. De meeste luchtvaartmaatschappijen en partners van Groningen Airport Eelde, hebben de crisis goed doorstaan. Ook zijn geen zakelijke overeenkomsten opgezegd en is het vastgoed van de luchthaven nog steeds geheel bezet. Het passagiersverkeer heeft een krachtig herstel laten zien. Het wegvallen van lijndiensten en de voortdurende discussie over de NOW-regeling zijn daarmee eind 2022 de enige nog zichtbare gevolgen van de Coronacrisis voor Groningen Airport Eelde.

Van haar aandeelhouders ontvangt de luchthaven voor de jaren 2021 tot en met 2023 een overbruggingsfinanciering om de liquiditeit te versterken. Voor 2022 bestond die overbrugging uit een kredietfaciliteit, waarop in dat jaar geen beroep is gedaan gezien de goede ontwikkeling van de resultaten en de liquiditeit, en een eenmalige NEDAB-subsidie voor in het verleden wel gemaakte maar nog niet vergoede NEDAB-kosten. Door de overbruggingsfaciliteiten zijn het bestaan en een veilige operatie gegarandeerd in aanloop naar het vaststellen van een nieuwe toekomstvisie voor de luchthaven.

Fiscaliteit

Als gevolg van de “Wet modernisering VPB-plicht overheidsondernemingen” is Groningen Airport Eelde sinds 2016 schatplichtig voor de vennootschapsbelasting. Er is een fiscale openingsbalans opgesteld die met de fiscus is afgestemd. De fiscale waardering van het vastgoed en het bestaan van verliescompensatie waren aanleiding voor het vormen van een actieve belastinglatentie in eerdere jaren.

In 2020 is vanuit prudentie de resterende verliescompensatie geheel afgebouwd vanwege het nog onzekere toekomstperspectief op fiscale winst. Om dezelfde reden is in 2021 en ook in 2022 geen dotatie aan de actieve latentie gedaan vanuit verliescompensatie. Het verschil tussen de commerciële en fiscale waardering van het vastgoed levert in 2022 een positieve bijdrage aan het nettoresultaat op van € 37.285. Daarnaast levert een stijging van het belastingtarief van 15% naar 19% een positieve herwaardering op van de bestaande latentie van € 287.799.

De nieuwste aanwinst van de KLM Flight Academy op Groningen Airport Eelde: de Diamond DA42 Twinstar. De PH-KFC kwam in 2022 nagelnieuw vanuit de fabriek aan op de luchthaven. Samen met de PH-KFA, KFB en MFA heeft de KFA nu een vloot van 4 van deze stille, zuinige en moderne lestoestellen. In de toekomst zullen nieuwe lestoestellen vooral bestaan uit zeer stille elektrische lestoestellen, waarvan de KLM Flight Academy reeds een aantal besteld heeft.

Solvabiliteit en liquiditeit

Het eigen vermogen van de vennootschap bedraagt per eind 2022 € 9,5 mln. De solvabiliteit, uitgedrukt als percentage van de totale balansomvang, bedraagt ruim 64% en is daarmee bevredigend. De omvang van het eigen vermogen is in 2022 toegenomen als gevolg van het positieve netto resultaat van 2022. De overige schulden namen in 2022 toe als gevolg van vooruit ontvangen subsidies (voor de brandweerkazerne), waardoor het solvabiliteits-percentage lager uitviel dan per eind 2021.

De aanwezige liquiditeit bedraagt per ultimo 2022 € 1,7 mln. Daarmee is de liquiditeit toereikend te noemen. Vanwege het seizoensgebonden karakter van de omzet en de afhankelijkheid van de tijdigheid van subsidies en bijdragen, is een minimumniveau van het werkkapitaal nodig voor de bedrijfsvoering. De aanwezige liquiditeit lag gedurende geheel 2022 boven dit minimumniveau van € 1,0 mln. Vanwege negatieve rente op spaartegoeden gedurende een deel van 2022, heeft de luchthaven niet meer liquiditeit aangehouden dan nodig en de tijdigheid van subsidies en bijdragen daarop afgestemd. De rentelast over 2022 bedroeg dan ook slechts € 4.327.

De vennootschap kent geen vreemd vermogen in de zin dat zij kredietafnemer is. Toekomstige investeringsplannen zijn deels met subsidies en bijdragen afgedekt. Afhankelijk van de ontwikkeling van het resultaat en benodigde investeringen, kan in de toekomst een kredietbehoefte ontstaan. Daarom beschikt de luchthaven voor de jaren 2021 tot en met 2023 over een financieringsmogelijkheid van haar aandeelhouders. Daartoe ontving zij in 2022 een eenmalige NEDAB-subsidie van € 1,2 mln voor NEDAB-kosten die in het verleden nog niet zijn gesubsidieerd. Voor 2023 is een aanvullende subsidie van € 1,6 mln voor beschikbaar, naast een kredietfaciliteit van € 1,0 mln.

Tijdens de Burendag van 2022 genoten de speciale brandweervoertuigen en -medewerkers veel belangstelling.

Risicobeheersing en veiligheid

Luchtvaart is één van de veiligste vormen van vervoer, mede door strenge internationale regelgeving, normering en toezicht. Doorlopend risicobewustzijn is een belangrijk onderdeel van de competenties van alle medewerkers en partners van Groningen Airport Eelde. Aandacht voor veiligheid zit bij medewerkers en gebruikers van de luchthaven in de genen, en er wordt veel aan training en voorlichting gedaan. De directie en het managementteam van de luchthaven dragen aandacht voor operationele risico's en beheersmaatregelen actief uit. Het eenduidig beleggen van verantwoordelijkheden en het direct aanspreken op situaties die veilig werken in de weg staan, is onderdeel van het beleid en van de cultuur op de luchthaven.

Op strategisch niveau wordt vormgegeven aan het risicomangement, door bij het formuleren van ambities en doelstellingen de balans te zoeken tussen de belangen van aandeelhouders, de regio, passagiers, gebruikers van de luchthaven en omwonenden. Daartoe dienen verschillende, formele en informele, overlegorganen. Zo wordt de dialoog met de omgeving in formele zin gevoerd door middel van de Commissie Regionaal Overleg (CRO). Een veilige operatie naar wettelijke maatstaven is altijd de basis. Daarnaast luistert Groningen Airport Eelde naar directe omwonenden, mengt zij zich in het maatschappelijk debat over (de gevolgen van) luchtvaart en stoelt zij haar ambities en toekomst op de transitie naar duurzame luchtvaart. De Raad van Commissarissen is waar nodig actief betrokken bij de afweging van belangen.

De doorvertaling van de risicobereidheid naar het financieel beleid leidt tot een gematigd risicoprofiel. Het financieel beleid is gericht op een duurzame lange termijn ontwikkeling, met voldoende middelen om te kunnen blijven investeren en innoveren. De afhankelijkheid van subsidies en bijdragen is groot. Een ander relevant financieel risico vormen de opbrengsten die afhankelijk zijn van het fluctuerende aantal vluchten en passagiers. Het seizoenpatroon en de afhankelijkheid van subsidies en bijdragen maakt dat er actief wordt gestuurd op een gezonde liquiditeitspositie en de timing van investeringen. Kostenbewust opereren en spreiding van inkomstenbronnen is onderdeel van de strategie. Bijvoorbeeld door het aanhouden van een flexibele schil in de operatie waardoor snel op commerciële ontwikkeling kan worden ingesprongen, het inzetten op de acquisitie van vracht en het timen van subsidies en bijdragen waardoor rentekosten worden geminimaliseerd. Door in te zetten op meer soorten vliegverkeer en vastgoedontwikkelingen, wordt het financiële fundament steviger.

Voor de meest bedreigende operationele risico's zijn verzekeringen afgesloten om de financiële gevolgen van incidenten te kunnen ondervangen. Met name de liquiditeit, en daarmee de mogelijkheid om toekomstgericht te kunnen blijven investeren in een veilige en duurzame luchthaven, blijft kwetsbaar door de onzekerheid van de opbrengsten, mede omdat de kosten van het hebben en onderhouden van infrastructuur en materieel een vast gegeven zijn. Het bereiken van een zekere schaal in het passagiersverkeer, is daarmee belangrijk voor de lange termijn continuïteit.

Het operationele risicomangement van de luchthaven is gericht op safety en security. Safety heeft betrekking op operationele veiligheid, zoals het voorkomen van incidenten met vliegtuigen en rijdend materieel. Security heeft betrekking op de controle op verboden stoffen en wapens die niet aan boord van een vliegtuig mogen. Die controles vinden met name plaats voor passagiers en hun bagage, maar ook van medewerkers en leveranciers die toegang hebben tot de veiligheidsgebieden van het luchthaventerrein.

Groningen Airport Eelde werkt vanuit een veiligheidsmanagement systeem en om duidelijkheid te scheppen over het omgaan met risico's in de dagelijkse werkzaamheden zijn reglementen en protocollen opgesteld. Omgaan met risico's en een veilige manier van werken volgens goedgekeurde procedures maken deel uit van het gedachtengoed en van de dagelijkse werkzaamheden en zijn grotendeels verplicht vanuit nationale en internationale wet- en regelgeving. Medewerkers beschikken daartoe over de juiste middelen, kennis, ervaring en houding. Doorlopende educatie en de registratie daarvan maakt onderdeel uit van het risicomanagement. Registratie is een centraal onderdeel van doorlopende audits op alle aspecten van veiligheid. In 2022 is er met alle operationele afdelingen een nieuwe risico inventarisatie uitgevoerd.

Voor de veilige operatie van de luchthaven wordt gebruik gemaakt van een veiligheidsmanagement systeem, dat door het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat is gecertificeerd. Procedures en werkzaamheden zijn vastgelegd in beleid en handboeken. Er zijn verschillende plannen en draaiboeken voor calamiteiten en relevante procedures worden getest en geoefend. In 2022 heeft in dat kader op de luchthaven nog een grootschalige oefening voor het rampbestrijdingsplan plaatsgevonden. Daarbij waren verschillende partijen en instellingen aanwezig, waaronder Defensie, de Gemeente Tynaarlo en de Veiligheidsregio Drenthe.

Reglementen, protocollen en het bijbehorende toezicht en handhaving worden actief uitgedragen naar bezoekers, leveranciers en op het luchthaventerrein gevestigde partners en gebruikers. Bijvoorbeeld door middel van het Luchthavenreglement en het Reglement voor toegang tot Airside. Het belangrijkste operationele kader voor de luchthaven is het EASA-kader; de regels voor een veilige luchtvaart zoals die zijn opgesteld door het European Union Aviation Safety Agency. Dat raamwerk vereist het duidelijk beleggen van verantwoordelijkheden en specifieke rollen die aan managers en medewerkers zijn toebedeeld.

Op basis van de EASA-regelgeving vinden regelmatig audits plaats en wordt gewerkt vanuit verschillende invalshoeken. De audits worden samen met en door andere luchthavens en de Inspectie voor Leefomgeving & Transport uitgevoerd. Voor de periode 2022 tot en met 2023 heeft Groningen Airport Eelde de onderstaande specifieke veiligheidsdoelstelling vastgesteld: (1) het tijdig identificeren en verwijderen van onnatuurlijke FOD zodat FOD geen FOD wordt en (2) de intentie om het aantal FOD-bronnen te identificeren en te reduceren. FOD is het gevaar dat ongewenste voorwerpen, bijvoorbeeld steentjes op de landingsbaan, een vliegtuig kunnen beschadigen. Het kan twee betekenissen hebben: 'foreign object debris' (het voorwerp zelf) of 'foreign object damage' (schade veroorzaakt door het voorwerp).

De luchthaven heeft een Safety Review Board van waaruit elke veiligheidsdoelstelling wordt vastgesteld, gevolgd, bewaakt en gemonitord. In 2022 is gestart met het in kaart brengen van de hoeveelheden FOD die aangetroffen worden op de luchthaven en waar deze van afkomstig zijn. Door middel van deze registratie worden analyses gedaan, passende maatregelen getroffen en gecommuniceerd, vervolgens vindt per kwartaal monitoring, rapportage en evaluatie plaats. Indien noodzakelijk worden maatregelen genomen.

Naast FOD vormen vogels een belangrijke bron van veiligheidsincidenten op de luchthaven. Daarom zijn er specifieke doelstellingen om vogelaanvaringen, de zogenaamde bird hits, te voorkomen. Specifiek voor bird hits is in 2021 een beslisboom gemaakt voor de classificatie van fauna-incidenten. Het aantal gerapporteerde aantal bird hits bedroeg in 2022 slechts 3, waar in 2021 nog sprake was van 10 aanvaringen. De maximaal aanvaardbare internationale norm van 4 bird hits per 10.000 vliegbewegingen is daarmee ruimschoots behaald. Groningen Airport Eelde hanteert overigens zelf een veel strengere norm, die ook ruimschoots is behaald.

Voor het voorkomen van fauna incidenten heeft Groningen Airport Eelde twee fulltime faunabeheerders in dienst, die werken op basis van een wildlife hazard management plan en een faunabeheerplan. Voor het voorkomen van incidenten en het actief nemen van maatregelen is een escalatieladder van toepassing. De inrichting en verzorging van het luchthaventerrein vormt de basis voor het faunabeheer. Het terrein wordt namelijk zo onaantrekkelijk mogelijk gemaakt voor vogels en de prooidieren van vogels. Bijvoorbeeld de aanwezigheid van muizen heeft een grote aantrekkingskracht op roofvogels. Door tellingen en risico-inventarisatie wordt een goed beeld verkregen van de actuele risico's, waarop proactief wordt gehandeld. Als vervolgstap vindt waar nodig actieve verjaging van aanwezige vogels plaats, door gebruik te maken van een speciale groene laser, het afspelen van geluiden van angstkreten en door het afschieten van knal- en gilpatronen. Als uiterste middel, de laatste stap van de escalatieladder, wordt bij acuut dreigend gevaar ondersteunend afschot ingezet, waartoe de luchthaven over een speciale ontheffing beschikt.

Op het luchtvaartterrein is de havendienst verantwoordelijk voor orde en veiligheid, met inbegrip van securitytaken. Voor de uitvoering van de securitytaken (controle op verboden en onveilige zaken die niet mee aan boord van een vliegtuig mogen) wordt gebruik gemaakt van de diensten van externe partij Securitas die daartoe over een speciale vergunning en opgeleide medewerkers beschikt. De securitymedewerkers werken nauw samen met de afhandelingsorganisatie van Groningen Airport Eelde. Deze laatste draagt zorg voor een efficiënte en gebruiksvriendelijke doorstroom van passagiers en bagage tussen aankomst en vertrek. Daarbij moet aan de eisen van de verschillende luchtvaartmaatschappijen en veiligheid worden voldaan voor wat betreft procedures van inchecken, belading en omkeertijden. Speciale Corona-maatregelen die daarbij in 2021 nog van toepassing waren, zijn in 2022 afgebouwd.

De luchthavenbrandweer van Groningen Airport Eelde is verantwoordelijk voor preventie en bestrijding van luchtvaart gerelateerde branden, reddingswerkzaamheden en milieu-incidenten, en het verlenen van eerste hulp. Daarnaast verzorgt zij het tanken van vliegtuigen namens de brandstofconcessionaris. De brandweer heeft een plicht om te oefenen en voert trainingen en oefeningen uit om voorbereid te zijn op het bestrijden van incidenten op de luchthaven en in het nabije verzorgingsgebied. Er wordt nauw samengewerkt met overheidsinstanties, voornamelijk de Gemeente Tynaarlo en de Veiligheidsregio. Een incidenten en rampenbestrijding plan (IRP), dat in 2021 nog grondig is herzien, is de basis voor een gecoördineerde aanpak. Die aanpak is in 2022 nog geoefend en uitgebreid geëvalueerd met de betrokken instanties.

Het afnemen van zogenaamde prof-checks voor alle brandweermedewerkers maakt deel uit van de EASA-regelgeving. De luchthavenbrandweer beschikt zelf over sportvoorzieningen, instructeurs en meerdere oefenobjecten. Begin 2022 waren er nog beperkingen voor het oefenen als gevolg van Coronamaatregelen. Op basis van de maatregelen zoals die door de Veiligheidsregio werden gehanteerd, is zoveel als mogelijk met een aangepast oefenprogramma gewerkt.

In 2022 is eenmaal een opkomstalarm afgegeven, dat in overleg met de havendienst of luchtverkeersleiding wordt geïnitieerd om aan te tonen dat de maximale opkomsttijd wordt behaald. De vereiste opkomsttijd van maximaal 3 minuten op een willekeurig plaats op het luchthaventerrein, is daarbij behaald. Daarnaast werden meerdere oefenalarmeringen gegeven om gewenning aan procedures en alarmeringen te creëren, en waarbij op diverse locaties op het luchthaventerrein wordt aangereden met de speciale brandweervoertuigen (crash tenders).

Groningen Airport Eelde

Luchthaven van het Noorden

Er hebben zich in 2022 zes daadwerkelijke alarmeringen voorgedaan. Het betrof vijfmaal een scenario “voorzorgslanding door een klein toestel als gevolg van een mogelijke storing” en eenmaal een scenario waarbij een piloot onwel geworden was waardoor een snelle landing op Groningen Airport Eelde als dichtstbijzijnde luchthaven noodzakelijk was. Hier bleek dat de onwel geworden piloot reanimatiebehoefstig was en is dit door de luchthavenbrandweer uitgevoerd. Daadwerkelijke incidenten hebben zich in 2022 niet voorgedaan. De brandweer is 13 keer in actie gekomen voor diverse EHBO hulpverleningen aan passagiers, derden en medewerkers.

In 10 gevallen is de luchthavenbrandweer in 2022 in actie gekomen om diverse kleine milieu incidenten te bestrijden. Er is tweemaal preventief uitgerukt voor een automatische brandmelding door een alarmeringssysteem, in beide gevallen betrof het geen daadwerkelijke brand. Er zijn twee daadwerkelijke branden geweest op het luchthaventerrein; beide keren betrof het een kleine brand in een voertuig die snel kon worden geblust.

In oktober 2022 is een grote multidisciplinaire oefening gehouden. Dit keer betrof het een scenario ‘mogelijke kaping’. De luchthavenbrandweer speelt daarbij een bescheiden rol, maar de luchthavenleiding heeft voor haar rol in dit incident, de zogenaamde commissie van overleg, dit als een zeer waardevolle oefening ervaren.

Een belangrijke mijlpaal voor de luchthavenbrandweer is de bouw van de nieuwe kazerne die in 2022 is gestart. De brandweer heeft daarin zelf ook een belangrijke rol. De nieuwe brandweerkazerne is begin 2023 opgeleverd en in april 2023 feestelijk in gebruik genomen.

Op Groningen Airport Eelde hebben de samenwerkende hulpdiensten in 2022 een grootschalige oefening gehouden. Onder andere de Dienst Speciale Interventies van de politie, de Veiligheidsregio Drenthe, de Gemeente Tynaarlo en de Koninklijke Marechaussee oefenden hoe te reageren op een crisissituatie. Gesimuleerd werd dat er een gekaapt vliegtuig op de luchthaven was geland. Aan de oefening deden ongeveer 150 mensen van verschillende instanties mee.

Maatschappelijke rol

Groningen Airport Eelde heeft als luchthaven, werkgever en onderneming zowel een economische als maatschappelijke functie en verantwoordelijkheid. De luchthaven is onderdeel van de maatschappelijke infrastructuur van Noord-Nederland, en draagt bij aan de economische activiteit, het vestigingsklimaat en de werkgelegenheid. Daarnaast is het een vestigingsplaats en voorwaarde voor maatschappelijke diensten, zoals voor het Universitair Medisch Centrum Groningen.

Het verzorgingsgebied van de luchthaven omvat voor het vestigingsklimaat en de internationale bereikbaarheid de drie Noordelijke provincies, de kop van Overijssel en de Duitse grensregio. Bekende voorbeelden zijn de vestiging van Google in de Eemshaven en IBM in Groningen. Deze en vele andere ondernemingen stellen een internationale luchthaven in de nabijheid als voorwaarde voor vestiging. Het meest recente voorbeeld komt uit 2021, toen isotopenproducent SHINE Medical bekend maakte in Veendam een fabriek te realiseren. De nabijheid van Groningen Airport Eelde als internationale luchthaven is noodzakelijk voor het vervoer van de producten van SHINE Medical. In 2022 werden ook weer vele zakenvluchten afgehandeld voor bedrijven en instellingen in heel Noord-Nederland, bijvoorbeeld voor scheeps- en jachtwerven zoals Meyer Werft in Papenburg en Koninklijke Bodewes in Hoogezand. Dit soort verkeer is niet groot in omvang, maar neemt wel jaarlijks in omvang toe.

In 2021 vestigde Kavel 10 zich op de luchthaven, met een aantal vliegtuigen verrichten zij gespecialiseerde fotografie en meetdiensten. In 2022 gingen de panden “RLS 1957” van de voormalige Rijksluchtvaartschool over van de Provincie Drenthe, die voor renovatie en herontwikkeling van deze monumenten zorg heeft gedragen, op Stichting FB Oranjewoud. Daarmee krijgt de verdere ontwikkeling van dit bedrijfsverzamelgebouw, waar vele startende ondernemers en partijen die bijdragen aan duurzame ontwikkeling zijn gevestigd, een nieuwe impuls. Voor 2023 bestaat de ambitie van een partij om zich met eigen vliegtuigen te vestigen in een nieuwe hangar op de plek van de bestaande brandweerkazerne. Gedurende 2022 liepen hiervoor de voorbereidingen.

Naast de bijdrage die Groningen Airport Eelde levert aan het vestigingsklimaat in regionale zin, zijn ook bedrijven en instellingen op het luchthaventerrein zelf gevestigd. De directe werkgelegenheid op het luchthaventerrein vertaalt zich, inclusief de aanwezige overheidsdiensten, in arbeidsplaatsen voor ongeveer 400 Fte. De luchthaven is ook een belangrijke opleidingsplaats die jaarlijks aan studenten van diverse opleidingen stageplekken ter beschikking stelt binnen vrijwel alle bedrijfsonderdelen, van meeloop- tot afstudeerstages. Er zijn contacten met verschillende opleidingsinstellingen en onder het programma NXT Airport worden deze contacten nog verder geïntensiveerd. Onderwijsinstellingen als Noorderpoort en Alfa College hebben zich op de luchthaven gevestigd om opleidingen te verzorgen. In 2022 is deze samenwerking verder geïntensiveerd. Er wordt samengewerkt met de Rijksuniversiteit Groningen, de Hanzehogeschool en NHL-Stenden die verschillende onderzoeken voor de luchthaven uitvoeren, onder andere op het gebied van waterstoftoepassing en logistiek. Groningen Airport Eelde wil de positie van educatie op de luchthaven verder uitbouwen, in de vorm van NXT Airport Campus. In 2022 is de ambitie geformuleerd om daartoe met behulp van regionale overheden en andere partners onderzoek te starten.

De meest zichtbare maatschappelijke rol van Groningen Airport Eelde is de standplaats van de traumahelikopter van het Mobiel Medisch Team van het UMCG. Het UMCG is het aangewezen traumacentrum voor Noord-Nederland. De traumahelikopter en de auto van het MMT zijn sinds 2016 gestationeerd op Groningen Airport Eelde. De helikopter heeft een speciale ontheffing om ook buiten de openingstijden van de luchthaven te mogen vliegen. Het doel van de behandeling van het MMT is om de patiënt te stabiliseren of stabiel te maken voor transport. In 2022 heeft de traumahelikopter 2.930 vliegbewegingen uitgevoerd.

Groningen Airport Eelde

Luchthaven van het Noorden

De nabijheid van de luchthaven is ook noodzakelijk voor de transplantatie-programma's van het UMCG. Het UMCG Transplantatiecentrum is het enige centrum in Nederland dat alle vormen van orgaantransplantatie uitvoert: nier, lever, hart, long, alvleesklier en dunne darm. Voor een aantal vormen van transplantatie betekent dit dat patiënten uit heel Nederland voor de transplantatie naar Groningen komen. Ook is het UMCG het enige centrum in Nederland dat levertransplantaties bij kinderen uitvoert.

Voor iedere orgaantransplantatie is een orgaandonor nodig. Soms is dit een levende donor (bij nier en lever) maar meestal is het orgaan afkomstig van een overleden donor. Deze gift van leven is een hele bijzondere situatie en brengt een complexe organisatie met zich mee. Het UMCG werkt hiervoor samen met Eurotransplant, de internationale organisatie die verantwoordelijk is voor de toewijzing van de organen in acht Europese landen. Op deze manier kan de meest geschikte ontvanger worden gevonden voor een bepaald orgaan. Dit betekent ook dat organen niet alleen uit Nederland afkomstig zijn. Omdat een orgaan niet lang buiten een lichaam kan blijven, is het noodzakelijk het orgaan zo snel mogelijk te transporteren. Met name voor internationaal transport wordt door het UMCG frequent gebruikt gemaakt van Groningen Airport Eelde.

Historische foto's van medische vluchten op Groningen Airport Eelde ten behoeve van het UMCG.

Het UMCG transplantatiecentrum is in 1968 begonnen met de eerste niertransplantatie waarna in 1979 de eerste levertransplantatie werd uitgevoerd. In 1990 volgde de eerste longtransplantatie waarna in 2001 dunne darm, in 2003 alvleesklier, en in 2007 de eerste harttransplantatie volgde. In sommige gevallen worden ook hart of long transplantaties bij kinderen gedaan, of worden gecombineerde transplantaties uitgevoerd. Er zijn in de afgelopen 55 jaar ruim 8.000 orgaantransplantaties in het UMCG uitgevoerd waarbij 2022 een recordjaar was met 345 orgaantransplantaties.

Groningen Airport Eelde

Luchthaven van het Noorden

Het UMCG Transplantatiecentrum focust ook op hoe je gezond oud kunt worden met een getransplanteerd orgaan. Daarom wordt er veel aandacht geschonken aan leefstijl na transplantatie, waar ook biobank onderzoek aan bijdraagt. Het UMCG Transplantatiecentrum heeft daarnaast, als eerste in de wereld, een speciale ruimte gebouwd waar organen op een pomp kunnen worden gezet zodat ze kunnen worden getest en kunnen worden bewaard voorafgaande aan de transplantatie. Deze zogenaamde orgaanperfusie heeft het aantal lever- en longtransplantaties flink verhoogd. Het UMCG is wereldwijd leidend in het onderzoek rondom deze nieuwe techniek. De afhankelijkheid van de belangrijke maatschappelijke functie van het UMCG om gebruik te kunnen maken, dag en nacht en altijd onder tijdsdruk, van Groningen Airport Eelde is daarmee groot.

Naast de maatschappelijke rol voor het UMCG is Groningen Airport Eelde de grootste lesluchthaven van Nederland, doordat het de thuishaven is van enkele vliegscholen. De KLM Flight Academy is daarvan de grootste, en al sinds 1956 aanwezig op Groningen Airport Eelde. De KLM Flight Academy beschikt over een eigen technische dienst en werkt samen met regionale onderwijsinstellingen voor de tweejarige opleiding. Daarvoor wonen 120 studenten op de campus van de KLM Flight Academy op Groningen Airport Eelde. Samen met de KLM Flight Academy doet Groningen Airport Eelde veel aan het voorkomen van overlast van het lesverkeer, bijvoorbeeld door procedures of routes aan te passen en rekening te houden met belangen van omwonenden. De toekomst van het lesvliegen is elektrisch. De KLM Flight Academy heeft 14 elektrische vliegtuigen besteld, om zo een bijdrage aan een betere leefomgeving te leveren. Elektrische vliegtuigen zijn niet alleen emissie-loos maar ook veel stiller.

Groningen Airport Eelde

Luchthaven van het Noorden

Naast haar regionale en lokale rol als vestigingsplaats voor bedrijven, onderwijsinstellingen en maatschappelijke instellingen heeft de luchthavenorganisatie zelf ook een grote maatschappelijke verantwoordelijkheid. Deze vertaalt zich ook naar duurzame ambities in het gebruik van (alternatieve) energie, natuurbeheer op maat en de dialoog met de omgeving over de gevolgen van luchtvaart op de leefomgeving. Ook in 2022 voerde de luchthaven actief het gesprek met direct omwonenden over de rol en strategie van de luchthaven, bijvoorbeeld door het bezoeken van organisaties die het belang van omliggende dorpskernen vertegenwoordigen. In de zomer van 2022 is ook een burendag georganiseerd, waar 2.500 omwonenden een kijkje kregen achter de schermen van de luchthaven en haar partners. De belangstelling was overweldigend, en samen met ondernemingen en instellingen op het luchthaventerrein is een goed bezochte en informatieve dag georganiseerd.

Luchthavendirecteur Meiltje de Groot geeft tijdens de Burendag 2022 uitleg aan omwonenden over de maquette die laat zien hoe een waterstof ecosysteem op de luchthaven er uit zou kunnen zien. Deze maquette is door studenten van het Alfa College gebouwd, in samenwerking met lokale partners, en geeft een goede impressie van een dergelijk ecosysteem. Het reeds op de luchthaven aanwezige zonnepark speelt een belangrijke rol om de elektriciteit te leveren die nodig is voor de elektrolyse van zuivere groene waterstof.

Ook over de gevolgen van de luchthaven voor de omgeving ging Groningen Airport Eelde ook in 2022 de dialoog met de omgeving aan. Bijvoorbeeld tijdens het CRO-plus, door actief omwonenden te informeren en te betrekken bij de bestemmingsplanwijziging voor Business Park Bravo met een eerste inloopavond en samen met de onafhankelijke Commissie Regionaal Overleg. Een belangrijk gespreksonderwerp daarbij is het verminderen van de overlast voor de omgeving. De productie van geluid door vliegtuigen is daarvoor het meest relevant, en tevens de grootste oorzaak van een negatieve beleving over de luchthaven. Er is een speciaal en onafhankelijk loket voor het melden van overlast veroorzaakt door vliegwegingen in de vliegzone van de luchthaven (de TMA Eelde): de Stichting Ondersteuning Commissie Regionaal Overleg Luchthaven Eelde. Dit meldingenloket wordt mede mogelijk gemaakt door de Provincies Drenthe en Groningen. Het loket kan als er een afwijking is geconstateerd, na consultatie met de Luchtverkeersleiding Nederland (LVNL), meldingen aan Inspectie Leefomgeving en Transport (IL&T) voordragen ter beoordeling. Het IL&T is het bevoegd gezag; het meldingenloket heeft zelf geen handhavingsbevoegdheid.

In 2022 zijn 1.516 meldingen gerapporteerd bij het meldingenloket, een daling van 52% ten opzichte van 2021. De meldingen waren afkomstig van 192 verschillende melder. Van de meldingen was 62% afkomstig van 8 frequente melder. Een melder wordt als frequente melder aangemerkt bij 50 of meer meldingen per jaar. Er zijn 188 meldingen in overeenstemming met het reglement niet gerapporteerd, omdat ze bijvoorbeeld geen betrekking hadden op het meldingengebied van de luchthaven of omdat het dubbele meldingen betrof. Het aantal meldingen is afgenomen, terwijl het aantal vliegbewegingen is toegenomen. Waar in 2021 nog over 5,9% van het aantal vliegbewegingen een melding is gedaan, betrof het in 2022 nog slechts 2,5% van het aantal vliegbewegingen.

De meeste meldingen die in 2022 werden gedaan, konden worden getraceerd tot een bepaalde vlucht, meestal veroorzaakt door het lesverkeer op Groningen Airport Eelde. Rondvliegen en overvliegen zijn de belangrijkste reden om een melding te doen. De meeste meldingen komen uit Yde, Haren, Bunne en Glimmen. De intensiteit van het lesverkeer was in 2022, net als in voorgaande jaren, een belangrijke oorzaak van meldingen over ervaren overlast: 69% van de gemelde vluchten betrof een lesvlucht. De analyse van alle meldingen was in 16 gevallen aanleiding voor overleg met LVNL en in 2 gevallen met IL&T. Die laatste heeft 1 keer handhavend opgetreden. Meldingen met betrekking tot de KLM Flight Academy zijn met de vlietschool besproken.

Tot slot maakt ook natuurbeheer onderdeel uit van de maatschappelijke verantwoordelijkheid. Het natuurbeheer en maaibeeld van het luchthaventerrein zijn erop gericht om enerzijds voldoende draagkracht van de graszode te creëren voor vliegtuigen die naast de baan kunnen raken (overshoots) en de toegankelijkheid voor hulpverleningsvoertuigen, en anderzijds de aantrekkelijkheid voor vogels en hun prooidieren te minimaliseren. Op basis van de weers- en seizoenomstandigheden wordt continu naar een balans gezocht, bijvoorbeeld door de grashoogte en de maaifrequentie daarop af te stemmen.

Als onderdeel van de baanverlenging in 2013 zijn meerdere natuur-compensatiegebieden gerealiseerd rondom de luchthaven. Te denken valt aan eco-duikers, faunatunnels, houtwallen en bospercelen, een vleermuiskelder, vleermuiskasten en amfibieënpoelen. Deze compensatiegebieden worden door de luchthaven onderhouden. Met maai- en snoeiwerkzaamheden wordt rekening gehouden met de behoefte van specifieke diersoorten en de faunapassages worden met wildcamera's gemonitord. Jaarlijks vinden inspecties plaats waar ook belangenverenigingen aanwezig zijn. Faunabeheer wordt zoveel mogelijk met diervriendelijke middelen uitgevoerd, zoals verjaging van vogels met het geluid van natuurlijke vijanden en een groene laser.

Visie op innovatie en duurzaamheid

De toekomst van de luchtvaart wordt gekenmerkt door beleidsmaatregelen om de uitstoot en geluidsoverlast van de bestaande luchtvaart terug te dringen en vanwege de snelle ontwikkeling van nieuwe emissievrije technieken. De huidige dynamiek in de luchtvaart is daardoor ongekend groot: de sector zal de komende jaren fundamenteel en structureel veranderen. Innovatie en de ontwikkeling van de duurzame luchtvaart zijn belangrijke onderdelen van de strategie van Groningen Airport Eelde. De opkomst van waterstoftechnologie en elektrificatie van vliegtuigen spelen daarin een hoofdrol. De samenwerking met (regionale) partners en instellingen op het gebied van onderzoek en educatie, is daarbij cruciaal. Met het 22 MW zonnepark en de plannen voor uitbreiding daarvan in combinatie met energieopslag en laadinfrastructuur, wordt de luchthaven een Airport Energy Hub.

Voor vliegen over kortere afstanden zal batterij-elektrisch vliegen voor het vervoer van passagiers dominant worden. Voor langere afstanden en grotere vliegtuigen zijn alle initiatieven, ook van grote vliegtuigbouwers zoals Airbus en Embraer, gericht op SAF en waterstof als brandstof. In vergelijking met de huidige vliegtuigen hebben batterij-elektrisch aangedreven vliegtuigen lagere kosten en produceren ze fors minder geluid en fijnstof. De kleinere luchtvaart wordt goedkoper en stiller. Experts zijn van mening dat het belang van regionale luchtvaart sterk zal toenemen, met veel meer regionale (zakelijke) verbindingen. De eerste stappen zullen vóór 2030 worden gezet, gevolgd door een snelle groei in de jaren daarna. Vanaf 2025 - 2026 worden met kleinere elektrische toestellen (met 9-19 passagiers) duurzame en rendabele verbindingen tussen Europese regio's gerealiseerd.

Regionale luchthavens zoals Groningen Airport Eelde zullen niet alleen voor vervoer door de lucht een belangrijker rol krijgen. Het worden efficiënte knooppunten voor verschillende vormen van zero-emissie modaliteiten; zowel door de lucht als over land en, waar mogelijk, over water. Daarmee migreren deze luchthavens naar efficiënte mobiliteit-hubs, waarmee regionale bereikbaarheid een enorme impuls krijgt. Dat maakt de regionale luchthavens buiten de metropoolregio's van Nederland van groot sociaal-maatschappelijk en economisch belang voor de regio, Nederland en Europa.

Door de verscheidenheid aan duurzame brandstoffen (zoals Sustainable Aviation Fuel, elektrisch en waterstof) en de mogelijkheden voor lokale opwekking en opslag van duurzame energie worden de regionale luchthavens ook energiehubs. Daarmee zijn regionale luchthavens belangrijke bouwstenen voor de transitie naar klimaat neutrale én efficiënte mobiliteit. Groningen Airport Eelde loopt hierin voorop.

Om haar ambities voor de duurzame en innovatieve luchtvaart concreet te maken, werkt Groningen Airport Eelde samen met (regionale) partners aan verschillende projecten vanuit het programma NXT Airport. Een speciale website, www.nxtairport.nl, is daarvoor in 2022 gelanceerd en geeft uitleg over alle ambities en projecten op het gebied van duurzaamheid, innovatie, educatie en energie. Het op de luchthaven aanwezige zonnepark, het NXT Airport programma en ambities en lopende projecten op het gebied van zonne-energie, elektrisch vliegen en waterstof wekken interesse op vanuit de hele wereld. Zo ontving de luchthaven in 2022 grote delegaties vanuit bijvoorbeeld ACI Latin America, de luchtvaartsector in Zweden en de ambassade van Namibië. Ook het in 2022 voor de tweede maal gehouden side-event op de luchthaven van 'Wind meets Gas' trok meer dan 100 gasten uit 10 verschillende landen. Tijdens dit congres stond de duurzame luchtvaarttoekomst centraal, met in het bijzonder aandacht voor waterstofinfrastructuur op luchthavens. Groningen Airport Eelde wil vooroplopen in de ontwikkeling daarvan, en presenteert zich als GRQ Hydrogen Valley Airport, in aansluiting op de ambities van haar regio als de eerste Hydrogen Valley van Europa.

Groningen Airport Eelde

Luchthaven van het Noorden

Een schematische weergave van het geambeeerde waterstof-ecosysteem op de luchthaven. Met het al bestaande zonnepark (1) als basis voor de elektrolyse van waterstof (2), de ontwikkeling van de opslag (3) en distributie (4) en ook de ontwikkeling van door waterstof aangedreven rijdend materieel, ontstaat uiteindelijk een compleet systeem.

Om de waterstof ambities vorm te geven, liepen in 2022 verschillende projecten. In oktober 2022 kondigden TotalEnergies Nederland, Groningen Airport Eelde en New Energy Coalition aan een overeenkomst te hebben getekend, waarin zij de intentie uitspreken om een waterstoftankstation (HRS) op het terrein van Groningen Airport Eelde te realiseren. Dit tankstation moet zowel de land- als luchtzijde van de luchthaven bedienen, wat inhoudt dat eerst voertuigen op en buiten de luchthaven kunnen worden getankt met waterstof, en later ook vliegtuigen. Dit unieke tankstation maakt een integraal onderdeel uit van het te ontwikkelen waterstof ecosysteem 'Hydrogen Valley Airport'.

Daarnaast is in 2022 een start gemaakt met de bouw van een innovatieve test-elektrolyser: het project WAviatER. Op Groningen Airport Eelde wordt door een consortium onder leiding van DEMCON een innovatieve demoelectrolyzer ontwikkeld. In het project wordt ook samengewerkt met verschillende regionale en nationale partijen zoals Douna Machinery, JB Besturingstechniek, REDstack, TNO en VONK. Dit is de opmaat naar elektrolyse op de luchthaven waarbij stroom van het zonnepark op de luchthaven zal worden omgezet in groene waterstof.

Ook is de ontwikkeling van op waterstof-aangedreven ground power units (GPUs) gestart in 2022. Een GPU wordt ingezet om vliegtuigen aan de grond van elektrische energie te voorzien. De huidige diesel-GPU's zijn verantwoordelijk voor meer dan een derde van de dieselconsumptie van grondmaterieel op luchthavens. In de waterstof-GPU's die worden ontwikkeld maakt de dieselmotor plaats voor een waterstof-aandrijflijn.

Groningen Airport Eelde *Luchthaven van het Noorden*

Een van de in ontwikkeling zijnde waterstof GPU's. Hiermee kan uitstoot drastisch worden verminderd en met de ontwikkeling ervan wordt ervaring opgedaan met het (veilige) gebruik van waterstof in materieel voor grondoperaties op luchthavens. De basis van deze GPU is ter beschikking gesteld door KLM Equipment Services, gevestigd op Schiphol. De technische kant van het project wordt door Holthausen Clean Technology uit Hoogezand uitgevoerd. De Rijksuniversiteit Groningen doet onderzoek naar de toepassing en het gebruik. De Provincie Drenthe subsidieert dit traject van het Europese HyTrEc2 Interreg programma.

Naast de ontwikkeling van waterstof-technologie wordt door Groningen Airport Eelde ook ingezet op duurzame luchtvaartbrandstoffen, als tussenstap naar emissie loos vliegen. In dat kader beleefde de luchthaven in 2022 een primeur: de eerste vlucht met deels Neste MY Sustainable Aviation Fuel (SAF) landde op Groningen Airport Eelde en werd verwelkomd met een traditionele waterboog. Het vliegtuig, een Saab 2000, was voor 39% getankt met SAF. Deze brandstof wordt gemaakt van hernieuwbare grondstoffen en is een duurzaam alternatief voor fossiele brandstof. Vliegen op SAF scheelt ongeveer 80% aan uitstoot van CO₂.

Groningen Airport Eelde

Luchthaven van het Noorden

Naast inzet op waterstof is ook de ontwikkeling van elektrisch vliegen een belangrijke opmaat naar een duurzame luchtvaart. Het Duitse Evia Aero GmbH en Groningen Airport Eelde hebben daarom een intentieverklaring ondertekend om samen te werken aan het mogelijk maken van duurzame regionale luchtvaart. Evia Aero ontwikkelt een luchtvaartmaatschappij die met elektrische vliegtuigen vliegt, deels ook op waterstof. Evia Aero heeft Groningen Airport Eelde geselecteerd als een van hun eerste Nederlandse uitvalsbases.

Ook wordt samengewerkt met andere luchthavens om elektrisch vliegen te ontwikkelen. "Power Up" is een samenwerkingsverband tussen Eindhoven Airport, Rotterdam The Hague Airport, Groningen Airport Eelde en Maastricht Aachen Airport. Deze luchthavens hebben de handen ineengeslagen om te leren over de mogelijkheden van elektrisch vliegen. De vier luchthavens krijgen hierbij steun van Royal Schiphol Group en het Koninklijk Nederlands Lucht- en Ruimtevaartcentrum (NLR). Groningen Airport Eelde is een ideale luchthaven voor onderzoeken van het NLR. In 2022 testte het NLR cockpitsysteem voor experimentele vliegroutes om in de toekomst nauwkeuriger en daardoor duurzamer te kunnen vliegen nabij luchthavens.

Naast technologische ontwikkeling speelt ook educatie en de samenwerking met onderwijsinstellingen een belangrijke rol in de rol van Groningen Airport Eelde om voorop te lopen in de ontwikkeling van duurzame luchtvaart. Educatie is dan ook één van de pijlers van het NXT Airport programma: NXT Airport Campus. In 2022 waren de opleidingen Luchtvaartdienstverlening van Noorderpoort en Safety & Security van Alfa College reeds gevestigd in de RLS 1957 gebouw op de luchthaven. Voor de toekomst bestaat de ambitie om het campus-principe, waar meerdere partijen elkaar versterken op de luchthaven, verder uit te bouwen.

Groningen Airport Eelde neemt deel aan het project 'Generation Hospitality' van Noorderpoort. Voor het derde jaar op rij hebben 60 studenten van de MBO-opleiding Luchtvaartdienstverlening 10 weken lang kennis kunnen maken met werken op de luchthaven. Er zijn rondleidingen en presentaties gegeven door de verschillende onderdelen van de luchthaven.

Groningen Airport Eelde

Luchthaven van het Noorden

In 2022 lanceerde GAE met Hive.Mobility een nieuwe Learning Community op het gebied van duurzame luchtvaart, elektrisch vliegen en droning waarbij Noorderpoort, MBO College Airport Hoofddorp, Alfa College, Deltion College, Hanzehogeschool, House of Aviation en Drone Hub Noord-Nederland zijn aangesloten. Daarnaast bezochten studenten van NHL-Stenden Groningen Airport Eelde als onderdeel van een excursie. De studenten verdiepten zich in operational management en kregen een kijkje achter de schermen bij de afhandelingsprocessen van Groningen Airport Eelde. Met het programma NXT Airport Campus biedt Groningen Airport Eelde aan MBO, HBO en WO onderwijsinstellingen uit de regio, een living lab omgeving op een inspirerende plek waar het steeds meer bruist van innovatie, groene energie en duurzaamheid.

Ook was er in 2022 een werkveldexcursie van een groep van 26 eerstejaars Technicus Engineering studenten van Noorderpoort; zij bezochten op uitnodiging van OmniDrones en DroneHub Noord-Nederland de luchthaven. De studenten konden voor het eerst kennismaken met drones en dronetechniek. Dronetechniek en de inzet van drones is een markt die in hoog tempo volwassen geworden is. In eerdere jaren had Groningen Airport Eelde als enige luchthaven een speciale ontheffing om met drones op een luchthaventerrein te mogen vliegen, met als doel veilige processen en wet- en regelgeving te ontwikkelen. Inmiddels is dat verankert in de wet. In 2022 had Groningen Airport Eelde dan ook de primeur dat er een dronevlucht mocht plaatsvinden terwijl de luchthaven open was voor regulier vliegverkeer. Drone Hub Noord Nederland heeft, met de luchthaven, jarenlang samengewerkt om internationale (EASA) regelgeving hiervoor te helpen aanpassen.

Ambities en toekomstvisie

Groningen Airport Eelde sluit in 2023 een transitieperiode af in aanloop naar een nieuwe toekomstvisie en strategie. Daarmee bouwt ze verder op hetgeen afgelopen jaren is gerealiseerd en geeft ze vorm en inhoud aan haar maatschappelijke rol, duurzame ambities en commerciële strategie. Deze laatste speelt een belangrijke financiële rol in het borgen van de lange termijn continuïteit, net als de toekomstige bijdrage van regionale overheden in de NEDAB-kosten. In 2023 zal de luchthaven ook een aanvraag doen voor een nieuw luchthavenbesluit, waarin de randvoorwaarden worden geschapen voor de getoonde ambities. Richting 2033 ontstaat, met ondersteuning van regionale overheden voor de NEDAB-kosten, dan een financieel gezonde luchthaven die een brede economische en maatschappelijke rol heeft in Noord-Nederland en een significante bijdrage levert aan innovatie, educatie en de ontwikkeling van duurzame luchtvaart.

Groningen Airport Eelde is een luchthaven van nationale betekenis met een brede maatschappelijke dienstverlening als basis, waar de ontwikkeling van de duurzame luchtvaart, educatie en regionale ontsluiting de rol van essentiële infrastructuur voor Noord-Nederland verder versterkt. Met het realiseren van de Airport Campus en het binden van innovatieve bedrijven aan de luchthaven is het toekomstplaatje compleet. Er zijn nu reeds onderwijsinstellingen op de luchthaven gevestigd. De samenwerking is in 2022 verder geïntensiveerd.

Om Groningen Airport Eelde te behouden voor de toekomst en haar maatschappelijke rol te kunnen laten vervullen is en blijft Groningen Airport Eelde afhankelijk van financiële ondersteuning voor de kosten van security en brandweer. De exploitatie van de luchthaven is winstgevend, mits de kosten die betrekking hebben op maatschappelijke diensten zoals security en brandweer gedekt worden door de overheid.

Het behoud van regionale luchthavens is van levensbelang om regio's aantrekkelijk te houden voor inwoners, bedrijven en instellingen. Regionale luchthavens vervullen een belangrijke maatschappelijke rol. Vanuit de ontwikkeling van de duurzame luchtvaart worden, met behulp van elektrische vliegtuigen, Europese regio's met elkaar verbonden op een duurzame, flexibele en efficiënte manier. Regionale luchthavens zoals Groningen Airport Eelde zijn dé plek waar innovaties en duurzame luchtvaart kunnen worden ontwikkeld en getest.

In 2022 is de Luchtvaartnota 2020-2050 vastgesteld, die het beleidsmatig kader vormt voor het afgewogen bij elkaar brengen van de verschillende belangen met betrekking tot luchtvaart. De systeemgedachte, waarbij de verschillende luchthavens van nationale betekenis meer met elkaar samenwerken in rollen die elkaar versterken en complementair aan elkaar zijn, is daarvan een belangrijk uitgangspunt. Alleen samenwerking brengt de luchtvaart verder naar een duurzame toekomst, en kan het behoud van de schaarse infrastructuur voor de luchtvaart borgen voor de toekomst. Daarom is Groningen Airport Eelde in gesprek met Royal Schiphol Group over het invullen van de systeemgedachte, haar rol daarin, en de manier van samenwerken. Andere luchthavens lopen tegen capaciteitsbeperkingen aan, waar Groningen Airport Eelde nog ruimte voor groei heeft. De samenwerking in het systeem van nationale luchthavens is de manier om dit te laten materialiseren. Door groei van het passagiersverkeer ontstaat een solide financiële basis voor de luchthaven.

Het benutten van het bestaande luchthaventerrein voor vastgoedontwikkeling is een ander belangrijk uitgangspunt van de toekomstvisie. Een hangaar voor de afhandeling van general aviation vluchten, een NXT Airport Campus met verschillende functies, en kantoorruimte voor ondernemingen en instellingen zijn daar onderdeel van. Enkele projecten zijn in 2022 van start gegaan in dat kader. Door het realiseren van carports met zonnepanelen en laders voor voertuigen op de parkeerterreinen, wordt het terrein zo efficiënt mogelijk gebruikt voor meerdere functies.

Door de ontwikkeling van “Business Park Bravo”, een bijna 15 hectare tellend bedrijvenpark aan het platform, wordt de rol als vestigingsplaats verder uitgebreid, met meer bedrijvigheid en werkgelegenheid op het luchthaventerrein als resultaat. Hier is ook ruimte voor de ontwikkeling van duurzame en innovatieve vervoersconcepten. Kleinere elektrische vliegtuigen bieden de mogelijkheid om rendabel de regio te verbinden met andere Europese regio’s die betekenisvol zijn voor het eigen achterland. Op termijn zal een deel van deze vluchten ook met waterstof aangedreven toestellen worden uitgevoerd. In 2022 is een start gemaakt met de aanvraag tot een wijziging van het bestemmingsplan voor Business Park Bravo, waarvoor de Gemeente Tynaarlo (onder voorwaarden) een positieve grondhouding heeft uitgesproken. Omdat alle bestaande vastgoed van de luchthaven reeds in gebruik is, wordt met verschillende geïnteresseerde partners gekeken naar de ontwikkeling van nieuwe gebouwen op dit deel van het luchthaventerrein. De inpassing van het terrein in het bestaande landschap en een veilige ontsluiting, is een belangrijk uitgangspunt. Daarvoor is door de Staat een subsidie van € 6,5 mln toegezegd ter ondersteuning van deze belangrijke ambitie.

De ontwikkeling van de onderdelen van een waterstof-ecosysteem op het luchthaventerrein ‘GRQ Hydrogen Valley Airport’, is een belangrijke ambitie. Het bestaande zonnepark is daarvoor de basis. Gebruik van elektrische stroom als alternatief voor fossiele brandstoffen is een belangrijk uitgangspunt voor de duurzame luchtvaart, maar ook voor het duurzaam maken van de grondgebonden activiteiten en gebouwen van de luchthaven zelf, ‘GRQ airport energy hub’. En niet in de laatste plaats speelt de luchthaven hiermee een rol in de energietransitie van de regio, in lijn met de regionale ambities van Hydrogen Valley. Samenwerking met regionale overheden, onderwijsinstellingen en commerciële partners is hier de sleutel tot toekomstig succes.

Eelde, 2 mei 2023

M.H. de Groot
Statutair directeur

Jaarrekening 2022

Groningen Airport Eelde N.V.

- **Balans**
- **Winst- en verliesrekening**
- **Kasstroomoverzicht**
- **Toelichtingen**

In juni en augustus 2022 was de Koninklijke DC-3 Dakota 'Prinses Amalia' op Groningen Airport Eelde, waarmee bijzondere rondvluchten werden uitgevoerd over Groningen, Fryslân en de Waddeneilanden.

BALANS NA RESULTAATBESTEMMING 2022

Bedragen in euro's

Stand per 31 december

ref.	2022	2021
Vaste activa		
1. Immateriële vaste activa		
Vergunningen	22.788	29.299
In uitvoering en vooruitbetaald	8.308	0
	31.096	29.299
2. Materiële vaste activa		
Bedrijfsgebouwen en –terreinen	4.676.963	4.786.459
Installaties	618.322	700.199
Andere vaste bedrijfsmiddelen	1.122.839	1.329.415
In uitvoering en vooruitbetaald	3.496.763	1.258.855
	9.914.887	8.074.928
3. Financiële vaste activa		
Vooruit betaalde kosten	0	138.677
DBFM-overeenkomst		
Latente belastingvordering	1.404.330	1.079.246
	1.404.330	1.217.923
	11.350.313	9.322.150
Vlottende activa		
4. DBFM-overeenkomst	74.416	0
5. Voorraden	16.535	24.880
6. Vorderingen	1.673.445	930.146
7. Liquide middelen	1.722.707	2.789.271
	3.487.103	3.744.297
	14.837.416	13.066.448

Groningen Airport Eelde
Luchthaven van het Noorden

ref.		2022	2021
Eigen vermogen			
8.	Opgevraagd en gestort kapitaal	4.140.000	4.140.000
9.	Agio	7.147.035	7.147.035
10.	Overige reserves	-1.749.354	-1.793.023
		9.537.681	9.494.012
Langlopende schulden			
11.	Overlopende passiva (ontvangen investeringsbijdragen)	0	68.331
12.	DBFM-overeenkomst	0	408.457
13.	Overige langlopende schulden	165.000	180.000
		165.000	656.788
Kortlopende schulden			
	DBFM-overeenkomst	398.456	314.664
	Ontvangen investeringsbijdragen	68.331	0
	Crediteuren	539.773	383.204
14.	Verschuldigde belastingen en premies	267.373	217.745
15.	Overige schulden	3.860.802	2.000.035
		5.134.735	2.915.648
		14.837.416	13.066.448

WINST- & VERLIESREKENING OVER 2022

Bedragen in euro's

ref.		2022	2021
Bedrijfsopbrengsten			
16.	Havengelden	2.875.381	1.489.398
17.	Opbrengst gebouwen en terreinen	582.272	541.148
18.	Opbrengst verkopen	160.833	80.632
19.	Overige bedrijfsopbrengsten	405.482	211.604
	Som der bedrijfsopbrengsten	4.023.968	2.322.782
Bedrijfslasten			
20.	Personeelskosten	2.566.229	1.554.178
21.	Afschrijvingskosten	345.396	421.231
22.	Overige	1.389.431	1.336.564
	Som der bedrijfslasten	4.301.056	3.311.973
	Bedrijfsresultaat	-277.088	-989.191
	Rentelasten	-4.327	-17.383
	Resultaat voor belastingen	-281.415	-1.006.574
	Belastingen	325.084	28.835
	Nettoresultaat	43.669	-977.739

KASSTROOMOVERZICHT 2022

Bedragen in euro's

ref.		2022	2021
Kasstroom uit operationele activiteiten			
	Bedrijfsresultaat	-277.088	-989.191
	Aanpassingen voor:		
21.	Afschrijvingen	658.838	688.241
	Desinvestering activa in uitvoering	566.453	0
		1.225.291	688.241
	Veranderingen in het werkkapitaal:		
5.	Vorraden	8.345	-1.755
6.	Vorderingen	-817.715	336.613
	Kortlopende schulden	1.728.632	216.971
		919.262	551.829
Kasstroom uit bedrijfsactiviteiten			
		1.867.465	250.879
	Betaalde rente	-5.659	-16.406
	Vennootschapsbelasting	0	0
		-5.659	-16.406
Kasstroom uit operationele activiteiten			
		1.861.806	234.473
	Investeringen materiële en immateriële vaste activa	-2.971.292	-299.511
	Desinvesteringen materiële vaste activa	43.048	15.685
Kasstroom uit investeringsactiviteiten			
		-2.928.244	-283.826
	Betaalde rente	-126	-75
Kasstroom uit financieringsactiviteiten			
		-126	-75
Toename / afname liquide middelen			
		-1.066.564	-49.428
Verloop van de liquide middelen			
	Stand per 1 januari	2.789.271	2.838.699
	Mutatie boekjaar	-1.066.564	-49.428
7.	Stand per 31 december	1.722.707	2.789.271

TOELICHTING ALGEMEEN

Activiteiten

Groningen Airport Eelde N.V. heeft tot doel de uitoefening van het luchtvaartbedrijf, waaronder met name begrepen zijn de aanleg, het onderhoud en de exploitatie van het als zodanig aangewezen luchtvaartterrein.

Vestigingsadres en inschrijving handelsregister

Groningen Airport Eelde N.V. is gevestigd aan de Machlaan 14a te Eelde en heeft als statutaire vestigingsplaats Groningen. Groningen Airport Eelde N.V. is ingeschreven bij het handelsregister onder nummer HO4049842.

Continuïteitsbeginsel

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling. Na twee jaren van Coronacrisis stond het jaar 2022 in het teken van een krachtig herstel van de luchtvaart, ook zichtbaar op Groningen Airport Eelde. Een herstel van het financiële resultaat en een beter dan verwachte ontwikkeling van de liquiditeit, zorgen voor een gunstige uitgangspositie voor de nabije toekomst. De sterke solvabiliteit, de overbruggingsfinanciering en een krediet die voor 2023 beschikbaar zijn, zorgen voor het vertrouwen dat de continuïteit van de vennootschap in voldoende mate is gewaarborgd om van het continuïteitsbeginsel uit te gaan. Het gunstige toekomstperspectief voor de luchtvaart, met zicht op groei op Groningen Airport Eelde, in combinatie met de aangevraagde financieringsopgave voor 2024 en later, zorgt ook voor borging van de continuïteit op langere termijn.

Schattingen

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat de directie van Groningen Airport Eelde N.V. zich over verschillende zaken een oordeel vormt, en dat de directie schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden alle rechtspersonen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij. Ook de statutaire directieleden, andere sleutelfunctionarissen in het management van Groningen Airport Eelde N.V., commissarissen en nauwe verwanten zijn verbonden partijen. Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

Toelichting op het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten, behoudens de ontvangsten interest uit hoofde van de vooruit ontvangen subsidie voor de baanverlenging, die is opgenomen als kasstroom uit financieringsactiviteiten. Uitgaven uit hoofde van de DBFM-overeenkomst (beschikbaarheidsvergoeding) zijn in het kasstroomoverzicht opgenomen als kasstroom uit operationele activiteiten.

Algemene grondslagen

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving, die uitgegeven zijn door de Raad voor de Jaarverslaggeving. Activa en verplichtingen worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. In de balans, de winst- en verliesrekening en het kasstroomoverzicht zijn referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichting.

Activa en passiva worden tegen historische kostprijs opgenomen, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen.

Een actief wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de onderneming zullen toevloeien en het actief een kostprijs of een waarde heeft waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Activa die hier niet aan voldoen, worden niet in de balans verwerkt maar worden aangemerkt als niet in de balans opgenomen activa.

Een verplichting wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag waartegen de afwikkeling zal plaatsvinden op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld. Onder verplichtingen worden mede voorzieningen begrepen. Verplichtingen die hier niet aan voldoen, worden niet in de balans opgenomen maar worden verantwoord als niet in de balans opgenomen verplichtingen.

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans opgenomen als een transactie niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting. Dergelijke transacties geven evenmin aanleiding tot het verantwoorden van resultaten. Bij de beoordeling of er sprake is van een belangrijke verandering in de economische realiteit wordt uitgegaan van de economische voordelen en risico's die zich naar alle waarschijnlijkheid in de praktijk zullen voordoen en niet op basis van voordelen en risico's waarvan redelijkerwijze niet te verwachten is dat zij zich zullen voordoen.

Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen. De resultaten van de transactie worden in dat geval direct in de winst-en-verliesrekening opgenomen, rekening houdend met eventuele voorzieningen die dienen te worden getroffen in samenhang met de transactie.

Indien de weergave van de economische realiteit ertoe leidt dat het opnemen van activa waarvan de rechtspersoon niet het juridisch eigendom bezit, wordt dit feit vermeld.

Baten worden in de winst-en-verliesrekening opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Opbrengsten worden verantwoord indien alle belangrijke risico's met betrekking tot de handelsgoederen zijn overgedragen aan de koper.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten investeringen in aandelen en obligaties, handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, afgeleide financiële instrumenten (derivaten), handelsschulden en overige te betalen posten. In de jaarrekening zijn de volgende categorieën financiële instrumenten opgenomen: overige vorderingen en overige financiële verplichtingen.

Financiële activa en financiële verplichtingen worden in de balans opgenomen op het moment dat contractuele rechten of verplichtingen ten aanzien van dat instrument ontstaan.

Leasing

Operationele leasing

Bij Groningen Airport Eelde N.V. kunnen leasecontracten bestaan waarbij een groot deel van de voor- en nadelen die aan de eigendom verbonden zijn, niet bij Groningen Airport Eelde N.V. liggen. Deze leasecontracten worden verantwoord als operationele leasing. Verplichtingen uit hoofde van operationele leasing worden, rekening houdend met ontvangen vergoedingen van de lessor, op lineaire basis verwerkt in de winst- en verliesrekening over de looptijd van het contract.

Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs plus bijkomende kosten of vervaardigingsprijs, onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de geschatte looptijd. Het betreft voornamelijk de (investering in) vergunningen die meerdere jaren lopen.

Eventuele subsidies op deze investeringen worden, op het moment dat de subsidie definitief is toegekend, in mindering gebracht op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs van de activa waarop de subsidies betrekking hebben.

Materiële vaste activa

Bedrijfsgebouwen en -terreinen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs plus bijkomende kosten of vervaardigingsprijs onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de geschatte toekomstige gebruiksduur. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht. Voor de vaststelling of voor een materieel vast actief sprake is van een bijzondere waardevermindering wordt verwezen naar de passage “Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa” op de volgende pagina.

Overige vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten, onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur en bijzondere waardeverminderingen. De vervaardigingsprijs bestaat uit de aanschaffingskosten van grond- en hulpstoffen en kosten die rechtstreeks toerekenbaar zijn aan de vervaardiging inclusief installatiekosten. De kosten van groot onderhoud worden geactiveerd op basis van de componentenbenadering.

Subsidies op investeringen worden, op het moment dat de subsidie definitief is toegekend, in mindering gebracht op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs van de activa waarop de subsidies betrekking hebben. Indien grond gekocht is inclusief opstallen, met de intentie de opstallen te slopen of teniet te laten gaan en vervolgens op de grond nieuwbouw te realiseren, dan maken de eventuele boekwaarde van de opstallen en de gemaakte sloopkosten deel uit van de verkrijgingsprijs van de grond.

Financiële vaste activa

Latente belastingvorderingen

Latente belastingvorderingen kunnen worden opgenomen voor verrekenbare fiscale verliezen en voor verrekenbare tijdelijke verschillen tussen de waarde van de activa en passiva volgens fiscale voorschriften enerzijds en de in deze jaarrekening gevolgde waarderingsgrondslagen anderzijds, met dien verstande dat latente belastingvorderingen alleen worden opgenomen voor zover het waarschijnlijk is dat er toekomstige fiscale winst zal zijn waarmee de tijdelijke verschillen kunnen worden verrekend en verliezen kunnen worden gecompenseerd. De berekening van de latente belastingvorderingen geschiedt tegen de op het einde van het verslagjaar geldende belastingtarieven of tegen de in komende jaren geldende tarieven, voor zover deze al bij wet zijn vastgesteld.

De vennootschap is met ingang van 1 januari 2016 belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. Hiertoe is onder meer door het laten uitvoeren van een taxatie van de onroerende zaken, de waarde van de activa en passiva bepaald. Op basis van deze waardering is de fiscale openingsbalans per 1 januari 2016 opgesteld. De openingsbalans is afgestemd met de fiscus, waarbij in 2019 definitief overeenstemming is bereikt over de te hanteren uitgangspunten.

Het financieel perspectief van de luchthaven is naast marktontwikkelingen mede afhankelijk van verschillende subsidies en bijdragen. Onder andere door de subsidie voor zogenaamde NEDAB-activiteiten is het mogelijk voor de vennootschap om toekomstige belastbare resultaten te behalen, waarmee de latente belastingvordering verrekend kan worden. Omdat de vennootschap voor de eerste maal in 2017 vennootschapsbelastingplichtig was, is de startpositie van de latente belastingvordering in 2017 direct verwerkt in het eigen vermogen van de vennootschap. Een wijziging van de latentie in 2018, als gevolg van afstemming van de uitgangspunten van de openingsbalans met de fiscus, is destijds op dezelfde manier verwerkt in de overige reserves. Als gevolg van een wijziging van het tarief van de vennootschapsbelasting, heeft een herwaardering plaatsgevonden van de latentie.

Vanuit prudentie is de actieve latentie voor het compensabele verlies dat vanuit 2018 is ontstaan in een eerder jaar reeds afgewaardeerd tot nihil. Om dezelfde reden is in latere (verlies)jaren geen dotatie aan de actieve latentie gedaan, mede gezien de onzekere toekomst van de luchtvaart in de Corona-periode. Ook het resultaat over 2022 gaf geen aanleiding tot een mutatie van de latentie, hangende de financieringsopgave voor de maatschappelijke kosten van de luchthaven waarover nog besloten moet worden door regionale overheden. De omvang van de compensabele verliezen, inclusief het geschatte fiscale resultaat van 2022, bedraagt € 4,0 mln.

Vooruitbetaalde kosten

Voor het uitvoeren van (groot) onderhoud wordt periodiek aan de gecontracteerde aannemerscombinatie een overeengekomen bedrag betaald. Deze kosten worden als vooruitbetaalde kosten verantwoord tot het moment van uitvoering. Op moment van uitvoering van werkzaamheden worden deze kosten in geval van groot onderhoud geactiveerd of in geval van klein onderhoud in de exploitatie verantwoord. Omdat de overeenkomst in 2023 afloopt, is deze post per balansdatum overgegaan naar de vlottende activa.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

Groningen Airport Eelde N.V. beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroom genererende eenheid waartoe het actief behoort. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde. Indien wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering die in het verleden verantwoord is, niet meer bestaat of is afgenomen, dan wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord.

Vlottende activa

DBFM-overeenkomst

Voor het uitvoeren van (groot) onderhoud wordt periodiek aan de gecontracteerde aannemerscombinatie een overeengekomen bedrag betaald. Deze kosten worden als vooruitbetaalde kosten verantwoord tot het moment van uitvoering. Omdat de resterende looptijd korter is dan 1 jaar, worden deze vooruitbetaalde kosten op balansdatum verantwoord onder de vlottende activa. Op moment van uitvoering van werkzaamheden worden deze kosten in de exploitatie verantwoord.

Overige voorraden

Overige voorraden voor gebruik en verkoop

De overige voorraden grond- en hulpstoffen worden gewaardeerd op verkrijgingsprijzen onder toepassing van de FIFO-methode ("first in, first out") of lagere opbrengstwaarde. De opbrengstwaarde is de geschatte verkoopprijs onder aftrek van direct toerekenbare verkoopkosten. Bij de bepaling van de opbrengstwaarde wordt rekening gehouden met de incurantheid van de voorraden.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Handelsvorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Eigen vermogen

Indien Groningen Airport Eelde N.V. eigen aandelen inkoop, wordt de verkrijgingsprijs van de ingekochte aandelen in mindering gebracht op de overige reserves, of op andere reserves mits de statuten dit toestaan, totdat deze aandelen worden ingetrokken of worden verkocht. Indien ingekochte aandelen worden verkocht, komt de opbrengst uit verkoop ten gunste van de overige reserves of andere reserves in het eigen vermogen.

De opbrengst komt ten gunste van de reserve waarop eerder de inkoop van deze aandelen in mindering is gebracht (R) 240.215). Kosten die direct samenhangen met de inkoop, verkoop en/of uitgifte van nieuwe aandelen worden rechtstreeks ten laste gebracht van het eigen vermogen.

Schulden

Schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de schulden worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen. Schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Het verschil tussen de bepaalde boekwaarde en de uiteindelijke aflossingswaarde wordt op basis van de effectieve rente gedurende de geschatte looptijd van de schulden in de winst- en verliesrekening als interestlast verwerkt.

Grondslagen voor bepaling van het resultaat

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en de kosten en andere lasten over het jaar. De opbrengsten op transacties worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd.

Opbrengstverantwoording

Verkoop van goederen

Opbrengsten uit de verkoop van goederen worden verwerkt zodra alle belangrijke rechten en risico's met betrekking tot de eigendom van de goederen zijn overgedragen aan de koper.

Verlenen van diensten

Verantwoording van opbrengsten uit de levering van diensten geschiedt naar rato van de geleverde prestaties, gebaseerd op de verrichte diensten tot aan de balansdatum in verhouding tot de in totaal te verrichten diensten.

Overige bedrijfsopbrengsten

Overige bedrijfsopbrengsten bestaan voornamelijk uit de gerealiseerde opbrengsten uit de parkeerterreinen, vergoeding voor werkzaamheden ten behoeve van derden en incidentele baten.

Personeelsbeloningen

Periodiek betaalbare beloningen

Salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de winst- en verliesrekening voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

Pensioenen

Groningen Airport Eelde heeft alle pensioenregelingen verwerkt volgens de verplichtingenbenadering. De over het verslagjaar verschuldigde premie wordt als last verantwoord. Voor de pensioenregeling in aanmerking komende werknemers hebben op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen dat afhankelijk is van leeftijd, salaris en dienstjaren. De regeling is ondergebracht bij het bedrijfstakpensioenfonds ABP. De ABP-regeling is een middelloonregeling. Groningen Airport Eelde heeft in geval van een tekort bij dit bedrijfstakpensioenfonds geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen, anders dan hogere toekomstige premies. De dekkingsgraad van het pensioenfonds bedroeg 110,9% per ultimo 2022.

Afschrijvingen op vaste activa

Materiële en immateriële vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief, rekening houdend met een eventuele restwaarde. Over terreinen wordt niet afgeschreven. Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de toekomstige gebruiksduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast. Boekwinsten en -verliezen uit de incidentele verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

Overheidssubsidies

Exploitatiesubsidies worden als bate verantwoord in de winst- en verliesrekening in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen. De subsidies voor NEDAB en de NOW-regeling zijn verantwoord onder de betreffende kostencategorieën.

Subsidies met betrekking tot investeringen in materiële vaste activa worden in mindering gebracht op het desbetreffende actief en als onderdeel van de afschrijvingen verwerkt in de winst- en verliesrekening.

Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen.

Fiscale positie vennootschapsbelasting

Groningen Airport Eelde N.V. is met ingang van 1 januari 2016 belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting (VPB). Dit is geregeld in de wet 'Modernisering VPB-plicht overheidsondernemingen'. De vennootschap heeft in het boekjaar een negatief bedrijfsresultaat behaald. Naast een dotatie aan de actieve latentie vanuit de verschillen tussen de fiscale en commerciële waardering van de materiële vaste activa, heeft in 2022 ook herwaardering van de bestaande latentie plaatsgevonden als gevolg van een stijging van het tarief van de vennootschapsbelasting van 15% naar 19%. Deze herwaardering van de fiscale latentie, levert een positief belastingresultaat over 2022 op.

Resultaat bestemming

Voorgesteld wordt de netto winst van € 43.669 ten gunste te brengen van de overige reserves. Vooruitlopend op het besluit van de algemene vergadering is dit voorstel reeds verwerkt in de jaarrekening.

Gebeurtenissen na balansdatum

Algemene ontwikkelingen en omstandigheden zijn toegelicht in het bestuursverslag en het continuïteitsbeginsel. Na balansdatum hebben zich geen vermeldenswaardige gebeurtenissen voorgedaan.

Een speciale 'Air Ambulance' voor donorvluchten of patiëntenvoer op het platform van Groningen Airport Eelde. Naast donorvluchten met organen of (teams van) gespecialiseerde artsen worden ook patiënten vervoerd, bijvoorbeeld bij repatriëring vanuit het buitenland.

TOELICHTING OP DE BALANS

Vaste activa

1. Immateriële vaste activa

Bedragen in euro's	Vergunningen	Activa in uitvoering	Totaal
Stand per 01.01.2022			
Actuele waarde/ aanschaffingswaarde	32.554	0	32.554
Subsidies	0	0	0
	32.554	0	32.554
Cumulatieve afschrijvingen	-3.255	0	-3.255
Cumulatieve vrijval subsidies	0	0	0
Boekwaarde	29.299	0	29.299
Mutaties in de boekwaarde			
Overboeking	0	0	0
Investeringsen	0	8.308	8.308
Subsidies	0	0	0
	0	0	8.308
Overboekingen	0	0	0
Afschrijvingen	-6.511	0	-6.511
Vrijval subsidies	0	0	0
	-6.511	8.308	1.797
Stand per 31.12.2022			
Actuele waarde/ aanschaffingswaarde	32.554	8.308	40.862
Subsidies	0	0	0
	32.554	8.308	40.862
Cumulatieve afschrijvingen	-9.766	0	-9.766
Cumulatieve vrijval subsidies	0	0	0
Boekwaarde	22.788	8.308	31.096

De immateriële vaste activa worden volgens de lineaire methode afgeschreven op basis van de verwachte gebruiksduur. Het enig relevante activum is een vergunning. Voor vergunningen wordt een afschrijvingstermijn van 3 – 10 jaar gehanteerd, afhankelijk van het soort en de looptijd van de vergunning. In 2021 is een immaterieel vast activum opgenomen vanuit een investering in de omgevingsvergunning (melding activiteitenbesluit) ter grootte van € 32.554. Deze investering wordt in 5 jaar afgeschreven. De afschrijving in 2022 bedroeg € 6.511, waardoor per einde boekjaar een balanswaarde resteert van € 22.788. Daarnaast zijn lopende advieskosten opgenomen van het aan te vragen luchthavenbesluit, voor een bedrag van € 8.308.

Groningen Airport Eelde

Luchthaven van het Noorden

2. Materiële vaste activa

Bedragen in euro's	Bedrijfs- gebouwen/ terreinen	Installaties	Andere vaste bedrijfs- middelen	Activa in uitvoering	Totaal
Stand per 01.01.2022					
Actuele waarde/ aanschaffingswaarde	43.842.463	10.730.193	6.665.609	1.258.855	62.497.120
Subsidies	-26.880.013	-2.813.226	0	0	-29.693.239
	16.962.450	7.916.967	6.665.609	1.258.855	32.803.881
Cumulatieve afschrijvingen	-19.397.350	-8.063.308	-5.336.194	0	-32.796.852
Cumulatieve vrijval subsidies	7.221.359	846.540	0	0	8.067.899
Boekwaarde	4.786.459	700.199	1.329.415	1.258.855	8.074.928
Mutaties in de boekwaarde					
Investerings	122.317	17.237	154.002	2.808.105	3.101.661
Subsidies	126	0	0	0	126
	122.443	17.237	154.002	2.808.105	3.101.787
Overboekingen	0	0	3.744	-3.744	0
Desinvestering activa	0	0	-1.056.938	-566.453	-1.623.391
Desinvestering afschrijving	0	0	1.013.890	0	1.013.890
Afschrijvingen	-899.883	-192.618	-321.274	0	-1.413.775
Vrijval subsidies	667.944	93.504	0	0	761.448
	-109.496	-81.877	-206.576	2.237.908	1.839.959
Stand per 31.12.2022					
Actuele waarde/ aanschaffingswaarde	43.964.780	10.747.430	5.766.417	3.496.763	63.975.390
Subsidies	-26.879.887	-2.813.226	0	0	-29.693.113
	17.084.893	7.934.204	5.766.417	3.496.763	34.282.277
Cumulatieve afschrijvingen	-20.297.233	-8.255.926	-4.643.578	0	-33.196.737
Cumulatieve vrijval subsidies	7.889.303	940.044	0	0	8.829.347
Boekwaarde	4.676.963	618.322	1.122.839	3.496.763	9.914.887

De materiële vaste activa worden volgens de lineaire methode afgeschreven op basis van de verwachte gebruiksduur. Dit leidt tot onderstaande afschrijvingstermijnen:

Bedrijfsgebouwen en –terreinen	3 - 40 jaar
Installaties	3 - 30 jaar
Andere vaste bedrijfsmiddelen	3 - 20 jaar

In 2013 zijn de baanverlenging en de vernieuwing van de afwatering en riolering in gebruik genomen. In het verslagjaar is de subsidie voorwaardelijk vastgesteld door het Ministerie. Deze voorwaarde heeft betrekking op het feit dat een deel van de subsidie nog te betalen kosten betreffen, die uit hoofde van de DBFM-overeenkomst periodiek worden betaald aan de aannemerscombinatie PASE. Daar wij van mening zijn dat er sprake is van voldoende zekerheid dat aan de gestelde voorwaarde van de subsidie wordt voldaan, is de volledige subsidie in mindering gebracht op de materiële vaste activa.

3. Financiële vaste activa

Vooruitbetaalde kosten DBFM-overeenkomst

Dit betreft de betaling op grond van de DBFM-overeenkomst voor uit te voeren onderhoud tijdens de contractperiode voor de baanverlenging en de riolering. Afhankelijk van de aard van de werkzaamheden zullen bij de uitvoering de kosten in geval van groot onderhoud worden geactiveerd en in geval van klein onderhoud in de exploitatie worden verantwoord.

Jaarlijks vindt herijking plaats van de vooruitbetaalde onderhoudskosten. Vooruitlopend op het einde van de DBFM-overeenkomst in 2023, heeft ook in 2022 een nieuwe schatting plaatsgevonden van de verwachte onderhoudskosten tot aan het einde van de overeenkomst. Dit heeft geleid tot een herwaardering van het activum ten laste van de onderhoudskosten. Vanwege het inmiddels kortlopende karakter (op balansdatum korter dan één jaar), heeft tevens her-rubricering naar de vlottende activa plaatsgevonden.

Deze post is als volgt samengesteld:

Stand per 1 januari	138.677
Betalingen	140.589
Uitgevoerd onderhoud	-64.850
Herwaardering	-140.000
Her-rubricering naar vlottende activa	<u>-74.416</u>
Stand per 31 december	<u>€ 0</u>

Latente belastingvordering

Voor het bepalen van de fiscale positie is een openingsbalans opgesteld. Daardoor is een aanleiding ontstaan om in 2016 een latente belastingvordering op te nemen tegen het toen geldende belastingtarief van 20%. Deze latentie is in 2017 gevormd ten gunste van het eigen vermogen, en betreft 20% van het waardeverschil van het vastgoed per eind 2016 tussen de balanswaarde en de fiscaal getaxeerde waarde plus 20% van het fiscale verlies over 2016. In 2018 heeft een mutatie plaatsgevonden van de latente vordering als gevolg van het fiscale resultaat over 2018, waarbij de hoogte van de mutatie 20% van het fiscaal belastbare resultaat betreft. Tegelijkertijd heeft een herwaardering van de latentie plaatsgevonden als gevolg van de met de fiscus afgestemde uitgangspunten.

In 2019 heeft, vanuit prudentie, een onttrekking plaatsgevonden als gevolg van de onzekere toekomst van luchtvaart. Het resultaat over 2019 was om dezelfde reden geen aanleiding voor het verder toenemen van de latente vordering. Voor 2020 is hetzelfde uitgangspunt gehanteerd, en heeft afwaardering plaatsgevonden van de verliescompensatie die in 2018 is ontstaan.

De reguliere mutatie over 2022 die is opgenomen wordt veroorzaakt door het fiscale waarderingsverschil van het vastgoed; ook in dit jaar was er geen aanleiding tot een mutatie van de latentie vanuit het fiscale resultaat en mogelijke compensabele verliezen. Daarnaast heeft een herwaardering van de voorziening plaatsgevonden als gevolg van een stijging van het tarief van de vennootschapsbelasting, van 15% naar 19%, met ingang van 2023.

De post latente belastingvordering is daarmee als volgt samengesteld:

Stand per 1 januari	1.079.246
Herwaardering als gevolg van tariefwijziging Vpb	287.799
Mutatie latente belastingvordering 2022	<u>37.285</u>
Stand per 31 december	€ <u>1.404.330</u>

Flottende activa

4. DBFM-overeenkomst

Dit betreft een vooruitbetaling van de vooruitbetaalde onderhoudskosten met een looptijd korter dan één jaar.

Deze post is als volgt samengesteld:

Stand per 1 januari	0
Her-rubricering vanuit financiële vaste activa	<u>74.216</u>
Stand per 31 december	€ <u>74.216</u>

5. Overige voorraden

De voorraden betreffen de-icing vloeistof en toegangspassen en hebben samen een waarde van € 16.535. Er is geen voorziening op de voorraad getroffen.

6. Vorderingen

Deze post betreft vorderingen met een looptijd korter dan één jaar en is als volgt samengesteld:

Per 31 december	2022	2021
Handelsdebiteuren	1.214.050	230.841
Omzetbelasting	305.492	110.234
Te vorderen NOW subsidie	4.692	490.921
Te vorderen NEDAB subsidie	36.000	0
Overige vorderingen	33.897	42.577
Vooruitbetaald overig	<u>79.314</u>	<u>55.573</u>
	€ <u>1.673.445</u>	€ <u>930.146</u>

Op de handelsdebiteuren is een voorziening getroffen van € 8.246. Ten opzichte van 2021 is de voorziening ongewijzigd. Het deel van de vorderingen dat naar verwachting een looptijd heeft die langer is dan één jaar, betreft per eind 2022 nihil.

7. Liquide middelen

Het betreft de volgende banksaldi:

Per 31 december	2022	2021
- Rabobank	1.716.906	2.788.267
- Kas, kruisposten	<u>5.801</u>	<u>1.004</u>
	<u>€ 1.722.707</u>	<u>€ 2.789.271</u>

Deze saldi betreffen in hoofdzaak spaarsaldi en deposito's waarvan de looptijd per ultimo 2022 korter is dan 1 jaar. De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde en staan voor € 1.595.816 ter vrije beschikking aan de onderneming. Voor € 126.891 betreft dit vooruit ontvangen subsidies, die niet ter vrije beschikking aan de onderneming staan.

Eigen vermogen

8. Opgevraagd en gestort kapitaal

Het maatschappelijk kapitaal bestaat uit 12.000 aandelen à € 450 nominaal. Hiervan zijn 9.200 aandelen geplaatst.

Per 31 december	2022
Maatschappelijk kapitaal	5.400.000
In portefeuille	<u>1.260.000</u>
Opgevraagd en gestort kapitaal	<u>€ 4.140.000</u>

De verdeling van het opgevraagd en gestort kapitaal is als volgt:

Per 31 december	2022	
Provincie Groningen	1.242.000	30%
Provincie Drenthe	1.242.000	30%
FB Oranjewoud Participaties B.V.	1.076.400	26%
Gemeente Tynaarlo	<u>579.600</u>	<u>14%</u>
	<u>€ 4.140.000</u>	<u>100%</u>

9. Agio

Groningen Airport Eelde NV ontving van haar aandeelhouders tot en met het jaar 2012 een agiostorting.

10. Overige reserves

In 2022 kende deze reserve het volgende verloop:

	2022	2021
Stand per 1 januari	-1.793.023	-815.284
Bij/Af: Netto resultaat	<u>43.669</u>	<u>-977.739</u>
Stand per 31 december	<u>€ -1.749.354</u>	<u>€ -1.793.023</u>

Langlopende schulden

11. Overlopende passiva

Omdat de subsidierelatie voor het project afwatering afloopt in 2023, is deze verplichting in 2022 een kortlopende schuld geworden.

Deze post is als volgt samengesteld:

Stand per 1 januari	68.331	
Her-rubricering naar kortlopende schulden	<u>-68.331</u>	
Stand per 31 december	<u>€ 0</u>	

12. DBFM-overeenkomst

	2022	2021
Stand per 1 januari	723.121	1.037.928
Indexering verplichtingen	0	80.000
Betalingen	<u>-324.665</u>	<u>-394.807</u>
	398.456	723.121
Verplichting op korte termijn	<u>-398.456</u>	<u>-314.664</u>
Stand per 31 december	<u>€ 0</u>	<u>€ 408.457</u>

Met de aannemerscombinatie PASE is overeengekomen dat gedurende 10 jaar na realisatie van de projecten baanverlenging en riolering een deel van de bouwsom per kwartaal zal worden voldaan.

Voor zover er sprake is van een looptijd van meer dan twaalf maanden, waren deze verplichtingen opgenomen als langlopende verplichting DBFM-overeenkomst. De kwartaalbedragen worden geïndexeerd.

Met betrekking tot deze verplichting wordt een saldo van € 126.891, bestaande uit vooruit ontvangen subsidies, aangehouden op een geblokkeerde rekening zoals toegelicht onder punt 5 "liquiditeit".

13. Overige langlopende schulden

Dit betreft een vooruit ontvangen vergoeding voor het opstalrecht van het zonnepark voor de periode 2024 tot en met 2034.

Stand per 1 januari	180.000
Vrijval opbrengst	<u>-15.000</u>
Stand per 31 december	<u>€ 165.000</u>

Kortlopende schulden

Alle kortlopende schulden hebben een looptijd korter dan twaalf maanden. Het bedrag van € 68.331 betreft het saldo vooruit ontvangen subsidie voor het project afwatering. In de loop van 2023 ontstaat de verplichting om dit bedrag aan de Staat terug te betalen als niet bestede subsidie.

De luchthaven beschikte in 2022 over een kredietfaciliteit voor een bedrag van € 1.000.000, als overbruggingsfinanciering. Door de gunstige ontwikkeling van de liquiditeit gedurende het jaar, is geen gebruik gemaakt van deze faciliteit.

14. Verschuldigde belastingen en premies

Deze post is als volgt samengesteld:

Per 31 december	2022	2021
Nog af te dragen pensioenpremies	54.960	50.474
Nog af te dragen loonheffingen	<u>212.413</u>	<u>167.271</u>
	<u>€ 267.373</u>	<u>€ 217.745</u>

15. Overige schulden

Deze post is als volgt samengesteld:

Per 31 december	2022	2021
Energiekosten	87.710	22.056
Advies, controlekosten, verzekeringen	61.274	70.860
Onderhoud, contracten	15.527	13.831
Inleen personeel beveiliging en overig	22.530	27.574
Salarissen, overige personeelskosten	23.926	25.840
Vooruit ontvangen posten/ erfpacht Groenleven	15.000	15.000
Vooruit ontvangen subsidies	3.062.434	1.200.000
Vooruit ontvangen NEDAB subsidie	0	236.893
Vakantietoeslag en verlofrechten	320.039	259.447
Nog af te dragen vliegbelasting	58.081	45.383
Nog te ontvangen facturen, investeringen	165.411	28.970
Nog te ontvangen facturen, overig	13.971	28.699
Te betalen rente	1.022	2.354
Overige	<u>13.877</u>	<u>23.128</u>
	€ 3.860.802	€ 2.000.035

Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen

Tijdens het vaststellen van de definitieve compensatie van de NOW-regelingen is eerst discussie met de toenmalige accountant en daarna het UWV ontstaan over de interpretatie van de jaarlijkse NEDAB-bijdrage van regionale overheden in relatie tot het omzetbegrip van de NOW-regelingen. Op basis van de uitspraak op een bij het UWV ingediend bezwaar in 2022, is uit prudentie de vordering op het UWV afgewaardeerd. Dit wordt toegelicht onder de overige bedrijfskosten. Tegen de uitspraak van het UWV is beroep aangetekend bij de bestuursrechter. Het meningsverschil gaat in potentie om een totaal bedrag van € 917.300 dat nog kan worden gevorderd van het UWV indien de bestuursrechter Groningen Airport Eelde in het gelijk stelt. Deze potentiële vordering is – hangende de behandeling van het beroep – niet in de balans opgenomen.

Operational Leasing

Op balansdatum werden door de vennootschap vijf auto's geleased, met een resterende looptijd van 13 tot 56,3 maanden en een leaseverplichting van in totaal € 195.111.

Lease verplichtingen < 1 jaar	€ 58.450
Lease verplichtingen 1-5 jaar	€ <u>136.661</u>
Totaal	€ 195.111

TOELICHTING OP DE WINST- EN VERLIESREKENING

Subsidies en bijdragen

In 2022 is een subsidie van lokale overheden beschikbaar ten bedrage van € 3.000.000, ter dekking van de kosten van Niet Economische Diensten van Algemeen Belang (NEDAB). Het betreft de kosten die in het kader van openbare veiligheid gedurende het boekjaar zijn gemaakt, te weten voor brandweer en security. De werkelijke directe en indirecte kosten die in 2022 zijn gemaakt voor brandweer en security bedroegen in totaal € 3.060.413. De subsidie van € 3.000.000 is in mindering gebracht op de gemaakte kosten, en verantwoord onder zowel de personeelskosten, afschrijvingskosten als overige kosten, naar rato van de daadwerkelijke kosten.

Ook is in 2022 een subsidie van lokale overheden beschikbaar van € 1.174.118 van een NEDAB-subsidie van in eerdere jaren gemaakte maar nog niet vergoede NEDAB-kosten (overbruggingsfinanciering). Omdat het een subsidie betreft voor gemaakte kosten, is deze consistent met andere NEDAB-subsidies in mindering gebracht op de kosten, vanwege het eenmalige karakter verantwoord onder de overige lasten.

Daarnaast is een bijdrage bij de Rijksoverheid aangevraagd van € 217.839 in het kader van de NOW-regeling voor de tegemoetkoming in personeelskosten als gevolg van het wegvallen van de omzet door de Coronacrisis. Deze bijdrage is in mindering gebracht op de personeelskosten. Dit bedrag is berekend op basis van de uitspraak van het UWV over de interpretatie van de omzetdefinitie zoals het UWV dat ziet. De werkelijke vaststelling zal vervolgens betrokken worden bij de lopende zaak die bij de bestuursrechter dient over deze regeling.

16. Havengelden

Deze post is als volgt samengesteld:

	2022	2021
Landingsgelden	1.233.617	817.493
Passagiersvergoedingen	975.977	295.583
Handling	520.796	183.344
Overige havengelden	<u>144.991</u>	<u>192.978</u>
	<u>€ 2.875.381</u>	<u>€ 1.489.398</u>

17. Opbrengst gebouwen en terreinen

Deze post is als volgt samengesteld:

	2022	2021
Opbrengst gebouwen	264.817	260.822
Opbrengst terreinen	275.858	271.931
Concessies	<u>41.597</u>	<u>8.395</u>
	<u>€ 582.272</u>	<u>€ 541.148</u>

18. Brandstof verkopen

Deze post is als volgt samengesteld:

	2022	2021
Fee Jet-A1 leveringen	141.532	61.766
Fee Av-gas leveringen	16.494	17.296
Fee Mogas-overig	<u>2.807</u>	<u>1.570</u>
	<u>€ 160.833</u>	<u>€ 80.632</u>

19. Overige bedrijfsopbrengsten

Deze post is als volgt samengesteld:

	2022	2021
Opbrengst uit dienstverlening aan derden	57.293	43.520
Opbrengst voorterrein	312.877	119.693
Doorberekende administratiekosten	13.288	11.570
Diverse baten	<u>22.024</u>	<u>36.821</u>
	<u>€ 405.482</u>	<u>€ 211.604</u>

20. Personeelskosten

De specificatie van de personeelskosten luidt als volgt:

	2022	2021
Salarissen	3.460.112	3.217.267
Pensioen lasten	476.633	480.262
Sociale lasten	<u>576.903</u>	<u>541.949</u>
	4.513.648	4.239.478
Inleen security personeel	320.579	138.582
Overige personeelskosten	<u>224.386</u>	<u>250.613</u>
	€ 5.058.613	€ 4.628.673
Ontvangen NEDAB subsidie	-2.274.545	-2.013.810
Ontvangen NOW subsidie	<u>-217.839</u>	<u>-1.060.685</u>
	<u>€ 2.566.229</u>	<u>€ 1.554.178</u>

In de personeelskosten is een bedrag (bate) van € 217.839 opgenomen voor de aangevraagde NOW-bijdrage over 2022. De NOW-regeling die is verantwoord in het jaar 2022 heeft betrekking op de maanden januari tot en met maart 2022, de achtste (en laatste) aanvraagperiode van de NOW-regelingen.

Bij het opmaken van de voor de vaststelling van de NOW-regelingen benodigde accountantsverklaring voor de NOW-1 en NOW-2 regeling is een interpretatieverschil met de toenmalig accountant (De Jong & Laan) ontstaan. Het verschil van inzicht heeft betrekking op het al dan niet moeten meenemen van de jaarlijks ontvangen NEDAB-bijdrage van regionale overheden in de omzetdefinitie van de NOW-regelingen. Aangezien deze subsidie wordt ontvangen door Groningen Airport Eelde voor de kosten van verlegde overheidstaken in het kader van openbare veiligheid, en deze subsidie als negatieve kosten wordt verantwoord, stelt Groningen Airport Eelde zich op het standpunt dat de NEDAB-bijdrage naar de aard ervan een kostensubsidie is en niet in de omzet dient te worden meegenomen voor de NOW-definitie van omzet. Een juridische analyse onderbouwt dit standpunt.

Bij het indienen van de NOW-1 en NOW-2 vaststelling bij uitvoeringsinstantie UWV is als werkafspraken met de accountant de personeelskostencomponent van de NEDAB-bijdrage opgeteld bij zowel de omzet als de omzet in het referentiejaar. Tegelijkertijd is direct bezwaar gemaakt tegen de vaststelling. Het UWV heeft door middel van een hoorzitting meer informatie verzameld en uiteindelijk in haar uitspraak het bezwaar afgewezen. Omdat de directie zich niet kan vinden in de inhoud van de uitspraak, gaat zij tegen de uitspraak van het UWV in beroep bij de bestuursrechter. Ten tijde van het opmaken van deze jaarrekening heeft de rechter nog geen uitspraak gedaan. Hangende het besluit, is de in 2022 verantwoorde NOW-subsidie berekend op basis van de uitspraak van het UWV, namelijk door de volledige NEDAB-subsidie bij de omzetdefinitie van de NOW-regeling te betrekken. Op dezelfde manier zal een verzoek tot vaststelling worden gedaan, tenzij de bestuursrechter op een eerder moment anders beslist. Is dat niet het geval, dan zal door middel van een bezwaarprocedure de vaststelling worden gevoegd in de lopende zaak. Indien geen NEDAB-subsidie wordt betrokken bij de omzetdefinitie, zoals Groningen Airport Eelde stelt in haar beroep, dan zou de NOW-bijdrage over 2022 € 123.355 hoger uitvallen.

Op 31 december 2022 waren 72 werknemers in dienst bij de vennootschap, dat waren er 62 per 31 december 2021. Er waren geen werknemers buiten Nederland werkzaam. Over het boekjaar ging het gemiddeld om het volgende aantal FTE:

	2022	2021
Operationeel	19,2	15,3
Brandweer	25,3	28,2
Commercieel	3,3	3,3
Staf en ondersteuning	<u>7,8</u>	<u>7,8</u>
Medewerkers in dienst (in FTE)	<u>55,6</u>	<u>54,6</u>

Het ziekteverzuimpercentage over 2022 bedroeg 6,8%, over 2021 was dit 2,0%. Het ziekteverzuim over 2022 was relatief hoog ten opzichte van eerdere jaren, als gevolg van enkele langdurig zieken.

De bezoldiging van de bestuurder is niet nader toegelicht op grond van artikel 2:383 lid 1 BW. De bezoldiging van de gezamenlijke commissarissen bedroeg € 14.135 over het boekjaar.

21. Afschrijvingskosten

In 2022 is een bedrag van € 345.396 aan afschrijvingslasten ten laste van de exploitatie gekomen. Dit bedrag is als volgt toe te lichten:

	2022	2021
Afschrijving op:		
Gebouwen en terreinen	899.883	896.937
Installaties	192.618	201.934
Overige duurzame bedrijfsmiddelen	321.274	347.563
Vergunningen	<u>6.511</u>	<u>3.255</u>
Totaal	1.420.286	1.449.689
Vrijval subsidies	<u>761.448</u>	<u>761.448</u>
Afschrijvingen	€ 658.838	€ 688.241
Ontvangen NEDAB subsidie	<u>-313.442</u>	<u>-267.010</u>
Afschrijvingen ten laste van het boekjaar	<u>€ 345.396</u>	<u>€ 421.231</u>

22. Overige bedrijfskosten

In deze post wordt onderscheid gemaakt in:

	2022	2021
Onderhoud gebouwen/terreinen	527.817	604.441
Assuranties en belastingen	178.345	176.043
Nuts voorzieningen	77.763	55.422
Ontwikkeling- en promotiekosten	175.425	132.038
Advieskosten	254.594	119.272
Overige	<u>587.500</u>	<u>568.635</u>
	1.801.444	1.655.851
Ontvangen NEDAB subsidie	<u>-412.013</u>	<u>-319.287</u>
	<u>€ 1.389.431</u>	<u>€ 1.336.564</u>

In het boekjaar 2022 hebben zich verschillende eenmalige lasten voorgedaan, verantwoord onder de "Overige" van de overige bedrijfskosten. Deze worden navolgend toegelicht. Voor een bedrag van € 182.879 heeft volledige afwaardering plaatsgevonden van de lopende projectkosten van oude, niet uitgevoerde, ontwerpen van de brandweerkazerne. Voor een bedrag van € 383.574 heeft volledige afwaardering plaatsgevonden van eerdere projectkosten voor de aanvraag van een luchthavenbesluit, omdat de oude rapporteren en berekeningen niet meer gebruikt kunnen worden voor de lopende aanvraag voor een luchthavenbesluit.

Groningen Airport Eelde

Luchthaven van het Noorden

Op basis van de uitspraak op een bij het UWV ingediend bezwaar over de NOW-regelingen in 2022, zoals toegelicht onder de personeelskosten, heeft een afwaardering van de vordering op het UWV van € 574.389 plaatsgevonden voor NOW-regelingen uit 2020 en 2021 (de eerste zeven aanvraagperiodes; NOW 1 tot en met NOW 5). Omdat de directie zich niet kan vinden in de uitspraak van het UWV, gaat zij in beroep bij de bestuursrechter. Hangende de behandeling van het beroep, is vanuit prudentie de vordering afgewaardeerd alsof de vaststelling door het UWV stand houdt.

Tot slot is een NEDAB-bijdrage van in eerdere jaren gemaakte maar nog niet vergoedde NEDAB-kosten, als onderdeel van een overbruggingsfinanciering, van € 1.174.118 verantwoord onder de overige bedrijfskosten. In lijn met de reguliere verwerking van NEDAB-bijdragen is deze eenmalige bijdrage verantwoord onder de overige bedrijfskosten, omdat de bijdrage betrekking heeft op het verleggen van kosten van overheidstaken. Omdat de bijdrage betrekking heeft op eerdere jaren, is deze niet in de kostencategorieën opgenomen, maar verantwoord als “overig”.

In totaal is derhalve een bate van € 33.276 aan eenmalige posten verantwoord onder de overige bedrijfskosten. De andere soorten kosten die verantwoord zijn onder de “Overige” van de overige bedrijfskosten hebben betrekking op de exploitatie van rijdend materieel, communicatie, administratie- en bureaunkosten en reis-, verblijf- en representatiekosten.

Toestellen van de luchtmacht van Algerije op Groningen Airport Eelde.

Ondertekening

Eelde, 10 mei 2023

Voor de jaarrekening 2022:

Raad van Commissarissen

Mr. L.J. Klaassen, voorzitter

W.J. Mansveld

T.B. de Vries

L.W.J. Kloosterziel

Directie

M.H. de Groot

Overige gegevens

Statutaire regeling omtrent bestemming resultaat

1. De winst is ter beschikking van de algemene vergadering, met dien verstande dat reservering zal plaats hebben, tenzij de algemene vergadering anders besluit.
2. De vennootschap kan aan de aandeelhouders en andere gerechtigden tot de voor uitkering vatbare winst slechts uitkeringen doen voor zover het eigen vermogen groter is dan het gestorte kapitaal en opgevraagde deel van het kapitaal vermeerderd met de reserves die krachtens de wet moeten worden aangehouden.
3. Uitkering van winst geschiedt na de vaststelling van de jaarrekening waaruit blijkt dat zij geoorloofd is.
4. De vennootschap mag tussentijds slechts uitkeringen doen, indien de gang van zaken dit toestaat en aan het vereiste van lid 2 is voldaan.
5. Aan de vennootschap vindt geen winstuitkering op eigen aandelen plaats.
6. De algemene vergadering kan besluiten dat dividend anders dan in geld wordt uitgekeerd.

De op Groningen Airport Eelde gestationeerde traumahelikopter van het Mobiel Medisch team van het Universiteit Medisch Centrum Groningen. Om de kwaliteit van de spoedeisende medische hulp te verbeteren, heeft de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport traumacentra aangewezen. Het Universitair Medisch Centrum Groningen is het traumacentrum voor Noord-Nederland. Een van de taken van een traumacentrum is het hebben van een Mobiel Medisch Team (MMT). De traumahelikopter en de auto van het MMT zijn sinds 2016 gestationeerd op Groningen Airport Eelde. Deze helikopter heeft een speciale ontheffing om ook buiten de openingstijden van de luchthaven te mogen vliegen. Naast de medisch geschoolde piloot bevinden zich een gespecialiseerde arts en verpleegkundige aan boord. Het doel van de behandeling van het MMT is om de patiënt te stabiliseren of stabiel te maken voor transport. Als een patiënt stabiel is, kan deze met een ambulance of de helikopter naar het ziekenhuis worden vervoerd.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de aandeelhouders en de raad van commissarissen van Groningen Airport Eelde N.V.

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2022 van Groningen Airport Eelde N.V. te Eelde gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Groningen Airport Eelde N.V. op 31 december 2022 en van het resultaat over 2022 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2022;
2. de winst- en verliesrekening over 2022; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Groningen Airport Eelde N.V. zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Aan de aandeelhouders en de Raad van Commissarissen
van Groningen Airport Eelde N.V.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2022 van Groningen Airport Eelde N.V. te Eelde gecontroleerd. Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Groningen Airport Eelde N.V. op 31 december 2022 en van het resultaat over 2022 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2022;
2. de winst- en verliesrekening over 2022; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Groningen Airport Eelde N.V. zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Controleaanpak frauderisico's

Het risico dat het management maatregelen van interne beheersing doorbreekt.

Omschrijving van het onderkend frauderisico

Het bestuur bevindt zich in een unieke positie binnen de onderneming om administratieve vastleggingen te manipuleren en fraudeleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersmaatregelen te doorbreken, die anderszinds effectief lijken te werken.

Wij besteden bij de controle aandacht aan het risico van het doorbreken van maatregelen van interne beheersing door het bestuur bij:

- journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn gemaakt;
- boekingen die buiten het normale proces worden opgesteld rondom balansdatum; en
- posten die onderhevig zijn aan schattingselementen en veronderstellingen van het management.

Controlewerkzaamheden en waarnemingen

Voor de controle van het onderkende frauderisico hebben wij de opzet en het bestaan van de primaire processen voor het genereren en verwerken van journaalposten en het maken van schattingen gecontroleerd, uitgaande van een risico op doorbreking van dat proces. Wij hebben het proces rondom de totstandkoming van financiële verslaggeving beoordeeld.

Wij hebben werkzaamheden verricht ten aanzien van journaalposten op basis van vooraf gedefinieerde risico criteria; waaronder memoriaalboekingen in de omzetverantwoording en verantwoorde kosten. Door middel van het gebruik van data-analyse hebben wij werkzaamheden verricht op journaalposten, welke op basis van vooraf gedefinieerde fraude indicatoren nader zijn gecontroleerd. Naast een detailcontrole op memoriaalboekingen is gedurende de controle gekeken naar significante transacties buiten de operationele bedrijfsvoering om.

Daarnaast hebben wij werkzaamheden verricht ten aanzien van de belangrijkste schattingselementen in de jaarrekening, waarbij in specifiek is gekeken naar uitgangspunten en veronderstellingen omtrent de potentiële verrekenbaarheid van de fiscale compensabele verliezen.

Op basis van onze werkzaamheden hebben wij geen indicatie op fraudeleuze boekingen of een vermoeden van fraudeleus handelen als gevolg van het doorbreken van de interne beheersing door het management.

Het risico ten aanzien van fraude in de opbrengstverantwoording

Omschrijving van het onderkende frauderisico

Wij onderkennen een tendens bij het bestuur tot het flatteren van de opbrengstverantwoording, deze tendens vertaalt zich in een risico op de nauwkeurigheid van de omzet in de jaarrekening. Dit risico uit zich in de mogelijkheid tot het aanpassen van tarieven, niet nauwkeurig verantwoorden van facturen of onjuiste afgrenzing van omzet.

Controlewerkzaamheden en waarnemingen

Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd van de interne beheersing in de processen rondom de havengelden en de opbrengsten uit erfpacht en huuropbrengsten. Naast het evalueren van de van de interne beheersing zijn de beheersingsmaatregelen van de klant beoordeeld. Om het risico ten aanzien van fraude in de opbrengstverantwoording af te dekken, hebben wij de volgende controlewerkzaamheden uitgevoerd:

1. Werkzaamheden ten aanzien van de nauwkeurigheid van de verantwoorde havengelden:

- Aansluiting tussen de financiële administratie en bronregistratie;
- Controle op de juistheid van de gefactureerde tarieven;
- Controle van creditfacturen in boekjaar +1; en,
- Trendanalyse op de omzet per periode.

2. Werkzaamheden ten behoeve van de nauwkeurigheid van de verantwoorde huur- en erfpachtopbrengsten:

- Aansluiting financiële administratie met controlebestand GAE;
- Aansluiting eigendom van panden vanuit MVA en kadaster; en,
- Controle tarieven aan de hand van onderliggende contracten.

Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude in de opbrengstverantwoording.

Het risico dat medewerkers misbruik maken van toegekende bevoegdheden

Binnen de betalingsomgeving is de statutair directeur bevoegd tot het zelfstandig uitvoeren van betalingen. Dit leidt tot een verhoogd frauderisico van misbruik van de betalingsbevoegdheden. Wij besteden bij de controle aandacht aan het risico van functievermenging in het betalingsverkeer.

Controlewerkzaamheden en waarnemingen

Wij hebben de opzet en het bestaan van het proces betalingsverkeer vastgesteld en aan de hand van een overzicht van de betalingsrechten van de bank vastgesteld dat de bevoegdheden voor het doen van zelfstandige betalingen aanwezig is bij de statutair directeur.

- Analyse op de betalingsbestanden van de bank (CAMT bestanden);
- Steekproefcontrole overige kosten en juistheid IBAN;
- Analyse op logging crediteurenstamgegevens; en
- Fraude-script (COS 240 analyse).

Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude in het betalingsverkeer.

Controleaanpak continuïteit

Wij vestigen de aandacht op de continuïteitsparagraaf in de toelichting bij de jaarrekening. Het management licht toe dat 2022 een hersteljaar is geweest na twee jaren coronacrisis. Een sterke solvabiliteit en een nieuwe overbruggingsfinanciering waarborgen de continuïteit van de onderneming. Het management heeft haar jaarrekening opgesteld in de continuïteitsveronderstelling en dat zij haar activiteiten in de nabije toekomst zal uitbreiden, gezien eerder genoemde argumenten.

Gezien de mogelijke significante impact op de jaarrekening als geheel, hebben wij een significant risico met betrekking tot de continuïteit vastgesteld. Om de geschiktheid van de veronderstellingen van het management te beoordelen, hebben wij het continuïteitsbeginsel voor de periode van de komende 12 maanden na het opstellen van de jaarrekening geëvalueerd, met inbegrip van de evaluatie van de doeltreffendheid van de plannen van het management om de continuïteitsrisico's te identificeren en maatregelen te nemen om de continuïteit van de onderneming te waarborgen en door te beoordelen of deze elementen en risico's voldoende zijn toegelicht.

Controlewerkzaamheden en waarnemingen

Ten behoeve van het continuïteitsrisico zijn wij nagaan of de continuïteitsbeoordeling van het management alle relevante informatie bevat waarvan wij naar aanleiding van onze controle kennis hebben genomen, navraag doen bij het management over de belangrijkste veronderstellingen van het management die ten grondslag liggen aan hun continuïteitsbeoordeling en nagaan of het management gebeurtenissen of omstandigheden heeft geïdentificeerd die significante twijfel doen rijzen over het vermogen van de entiteit om haar continuïteit te waarborgen. Aanvullend hebben wij de volgende werkzaamheden verricht:

- Het analyseren van de strategiebrieven 2024 – 2034 en de financiële onderbouwing hiervan.
- Het analyseren van de verwachte cashflow voor de komende twaalf maanden;
- het doen van navraag bij het management naar hun kennis van continuïteitsrisico's buiten de periode van de beoordeling door het management.

Op basis van onze controlewerkzaamheden zoals hierboven vermeld, hebben wij vastgesteld dat Groningen Airport Eelde N.V. afhankelijk is van de NEDAB subsidie om kostendekkend in de toekomst te kunnen opereren. Op het moment van afgeven van controleverklaring is er nog geen definitieve beschikking over de NEDAB subsidie 2023 afgegeven en volgt verantwoording en vaststelling na afloop van het jaar. Gelet op de aangevraagde financieringsopgave voor 2024 en later in combinatie met de in 2022 verkregen overbruggingsfinanciering, achten wij de continuïteitsveronderstelling zoals deze door het bestuur is gehanteerd, evenals de op pagina 45 opgenomen toelichting, aanvaardbaar. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van commissarissen voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de raad van commissarissen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Drachten, 22 mei 2023

Bentacera Registeraccountants B.V.

T.A. Schurer RA

Datum: 17 mei 2023

Aan: Aandeelhouders Groningen Airport Eelde NV

Van: Directie

CC: Raad van Commissarissen

Betreft: **Resultaten Groningen Airport Eelde over het eerste kwartaal van 2023**

Geachte Bestuurders,

Door middel van dit schrijven informeren wij u over de commerciële en financiële ontwikkeling van Groningen Airport Eelde NV over het eerste kwartaal van 2023.

Commerciële ontwikkeling

Het aantal vliegbewegingen over het eerste kwartaal van 2023 kwam uit op 13.947, wat 9% hoger lag dan verwacht. Vooral in januari en februari werden meer lesvluchten uitgevoerd. In maart juist weer minder. Het lesverkeer is erg afhankelijk van het weer, en bedroeg 75% van alle vliegbewegingen in het eerste kwartaal. Het aantal vliegbewegingen van het overige (kleine) verkeer lag 12% boven de verwachting. Net als in 2022 nam het zakelijke verkeer op de luchthaven ook in het eerste kwartaal weer toe. De luchthaven wordt meer en meer gebruikt door zowel kleine als grote toestellen die passagiers met een zakelijk doel in Noord-Nederland bedienen. Meerdere partijen hebben inmiddels hun vliegtuig regelmatig op Groningen Airport Eelde staan. Het aantal bewegingen van de traumahelikopter lag 20% boven de verwachting. Er zijn 74 vliegbewegingen voor passagiersvluchten uitgevoerd in het eerste kwartaal, exact volgens de prognose. Dat is inclusief 12 vliegbewegingen van Logan Air, die eens per twee weken naar Norwich in Groot Brittannië vliegt voor de industrie.

In het eerste kwartaal zijn 10.724 passagiers vervoerd, 12% minder dan verwacht. Gran Canaria deed het als de belangrijkste bestemming erg goed met een bezettingsgraad van meer dan 90%. De beide wintersportbestemmingen Åre-Östersund en Scandinavian Mountains kenden een lagere bezettingsgraad dan verwacht. Toch kijkt de organisator van deze reizen terug op een succesvol tweede seizoen. Het aantal overige passagiers lag 7% boven de verwachting in het eerste kwartaal.

We merken dat – in tegenstelling tot eerdere jaren – luchtvaartmaatschappijen steeds later hun vliegschema's definitief maken. Waar de begroting voor 2023 uit gaat van vluchten die in november 2022 ook daadwerkelijk aangekondigd en te boeken waren, werd in januari en februari van 2023 nog een reeks zomercharters aan het vliegschema toegevoegd. Nieuwe bestemmingen als het Griekse Rhodos, het Turkse Dalemán en Burgas in Bulgarije werden beschikbaar, met een piek in de zomervakantie vanaf half juli tot en met eind augustus. Ook bij bestaande zomerschema's zoals naar het Turkse Antalya en Bodrum, het Griekse Kreta en het Spaanse Mallorca worden soms extra vluchten geplaatst of worden grotere toestellen ingezet. Schaarste op andere luchthavens, beschikbare vliegtuigen en de aantrekkelijkheid van regionale luchthavens zijn de belangrijkste redenen om het aantal vluchten vanaf Groningen Airport Eelde uit te breiden in 2023. We kijken dan ook vol vertrouwen uit naar het zomerseizoen, met een betere prognose dan verwacht. Dit is in de financiële forecast voor geheel 2023 terug te zien. Touroperators zijn optimistisch over de komende zomer.

Financiële ontwikkeling

Onderstaand treft u de financiële resultaten van het eerste kwartaal van 2023 aan ten opzichte van de begroting, inclusief een forecast voor het gehele jaar.

Winst- en Verliesrekening (€)	Realisatie Q1 2023	Begroot Q1 2023	Forecast 2023	Begroot 2023
Bedrijfsopbrengsten				
Havengelden	490.662	482.060	3.277.806	2.794.000
Opbrengst Gebouwen & Terreinen	166.373	157.491	696.990	669.000
Brandstofverkopen	25.059	21.900	183.350	149.000
Overige Bedrijfsopbrengsten	72.863	52.706	432.052	332.000
TOTAAL OPBRENGSTEN	754.957	714.158	4.590.199	3.944.000
Bedrijfslasten				
Personeelskosten	698.333	748.301	3.140.021	3.140.000
Afschrijvingskosten	105.785	80.109	320.591	321.000
Overige bedrijfskosten	371.056	397.472	1.605.193	1.606.000
TOTAAL BEDRIJFSLASTEN	1.175.174	1.225.882	5.065.805	5.067.000
BEDRIJFSRESULTAAT	-420.217	-511.724	-475.606	-1.123.000
Rente	0	0	-15.000	-15.000
RESULTAAT VOOR BELASTING	-420.217	-511.724	-490.606	-1.138.000

Het grotere aantal vliegbewegingen dan verwacht over het eerste kwartaal, vertaalt zich in een beter financieel resultaat dan verwacht. De opbrengsten lagen in totaal € 40.799 (6%) hoger dan de prognose. Over de gehele linie lagen de landingsgelden en opbrengsten van afhandeling boven de verwachting. Alleen de passagiersvergoedingen bleven achter als gevolg van het lager dan verwachte aantal passagiers op wintersportvluchten. De opbrengsten uit vastgoed, parkeren en brandstofverkopen ook hoger dan verwacht.

De bedrijfslasten kwamen over het eerste kwartaal € 50.708 (4%) lager uit dan verwacht, ondanks hoger dan verwachte afschrijvingskosten. Het zijn met name de personeelskosten (niet ingevulde vacatures) en de overige bedrijfskosten die lager uitvallen dan verwacht. Ondanks gestegen kosten voor verzekeringen en energie, vallen de kosten voor onderhoud in het eerste kwartaal mee. Omdat nog geen beroep op een beschikbare kredietfaciliteit is gedaan in het eerste kwartaal, zijn nog geen rentekosten gemaakt.

Het resultaat voor belasting over het eerste kwartaal komt daarmee in totaal € 91.507 (18%) minder negatief uit dan verwacht. Ook de prognose voor geheel 2023 is gunstig. Door het hoger dan verwachte aantal passagiers gedurende de zomer, nemen de opbrengsten ook sterk toe. Daar staat een hogere dan verwachte inzet van extra medewerkers tegenover. Het netto effect is positief.

Overige ontwikkelingen

Na enkele jaren voorbereiding en een jaar bouwtijd, is in maart 2023 de nieuwe brandweerkazerne van Groningen Airport Eelde in gebruik genomen en begin april feestelijk geopend door burgemeester Thijsen van de Gemeente Tynaarlo. De verhuizing is geheel in eigen beheer uitgevoerd. In mei wordt gestart met de sloop van het oude pand, om plaats te maken voor een nieuwe hangaar voor grotere zakenvliegtuigen.

Ook andere bouwplannen van partners van de luchthaven, een bedrijf in vliegtuiginterieurs, zonnecarports, battery pack, een multifuel tankstation met waterstof, en een ontmantelingsbedrijf zijn nog steeds in verschillende fasen van ontwikkeling. Naar verwachting vragen verschillende partners in 2023 een bouwvergunning aan bij de gemeente Tynaarlo. Ook in de voorbereiding voor de aanvraag van wijziging van het bestemmingsplan voor Business Park Bravo, zijn in het eerste kwartaal stappen gemaakt. Onder andere met een tweede inloopavond voor omwonenden. Daarnaast maakt het onderzoeken van de vestiging van een Airport Campus op het luchthaventerrein, deel uit van de ambities voor vastgoedontwikkeling.

Inmiddels heeft de luchthaven haar toekomstvisie, strategie en economische onderbouwing aangeboden aan de aandeelhouders van de luchthaven. In de toekomstvisie staan de maatschappelijke rol, strategie, duurzame ambities en financieringsopgave van de luchthaven voor de komende 10 jaar beschreven.

De plannen en prognoses voor de komende 10 jaar vormen ook de onderbouwing voor het in 2023 aan te vragen luchthavenbesluit bij het Rijk. De luchthaven vraagt een geluidsruimte aan die niet groter is dan de bestaande vergunde ruimte en kan haar plannen en ambities binnen die ruimte verwezenlijken.

Met vriendelijke groet,

M.H. de Groot
Groningen Airport Eelde